

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 80 Din, za
inozemstvo 100 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti-vrsta
mali oglasi po 150
in 2 D, večji oglasi
nad 45 mm višine
po Din 2-50, velik
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedelka in
dneva po prezniki

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 50, upravnništva št. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Globle.

Gola borba za oblast v prid »partije«, ne splošnosti, ta rdeča nit srbske ustave in državnopravne zgodovine, ki je dovela v zvezi z zunanjimi dogodki do številnih sprememb ustav v stari Srbiji, s kakoršnim številom se z lepa ne ponaša kaka druga država, se je v novi državi sankcionirala z vidovdanske ustavo. Kaj narodi s svojo zgodovino, »verstvom, kulturo, gospodarstvom, duševnim mišljenjem, kaj tisočkrat v zgodovini izpričana resnica, da je najboljša zlata sreda v pravilnem razmerju omejitve posameznika in družbe, in je v gospodarstvu, kulturi in življenju sploh blagoslovljena beseda inicijative in osebnosti! Oblast! Odtod taka ustava! Kar bi odločevalo izven centrale, naj se ne spravi k življenju! Samouprave spijo spanje še ne vstalih življenj vkljub določilom ustave in čeprav bi visel nad njimi Damoklejev meč: moč sistiranja sklepov od strani velikih županov. Odtod beda! Centralistična država ima nujen korelat v policijski upravi. Državljan je zapreden v mrežo predpisov in zakonov, s katerimi posega policija v žitje in bitje posameznika, od rojstva do smrti, v domačem stanovanju in izven njega. Policijsko-centralistična uprava je ubila osebnost, katera se je izpremenila v številko v državni kasarni. Podanik — in ne državljan! Vlastodržci so pozabili, da je človek osebnost, da hoče imeti nekaj, kar nečuje kot svoje, da je v tem nagnjenju usmeril korak proti napredku, da hoče sam odločevati in v svoja dela utisniti svoj lastni jaz, da imajo vse te lastnosti tudi njegove, bodisi javno-ali privatnopravne združbe, od občin, zadrug do močnejših zborov in združenj in da poganja v tej svobodi kal vsakemu napredku in pravi kulturi. Kjer pa se to pobija in tlači, tam zavladajo nujno apatija in gnus do delovanja v prid družbi, negotovost v koncipiranju, razočaranje v udeleževanju, smrt napredku in beda v življenju!

Odtod tudi korupcija! Ze stari Aristoteles je postavil pravilo, da je človek, ki ima oblast, nagnjen k temu, da jo zlorabi. In naravoslovna veda uči, da v luknjah, kamor ne poseje svetel žarek božjega solnca, se rodi največ mrčesa. Odtod začetni boj v francoski ustavni zgodovini za delitev oblasti, odtod boj za dekoncentracijo državne oblasti, boj za federalizem in avtonomizem, boj za udeleževanje onih elementov v državnem življenju, ki dihalo vsaki dan sveže solnce, ki ljubijo njegovo svetlobo in verujejo v njegovo lepoto — boj za udeleževanje krepke, nepokvarjene ljudske duše v državnem življenju!

Pri nas povrh vsega tega — gotovo mišljenje gotovih ljudi, gotova vzgoja življenja, gotov način v udeleževanju javnega življenja, gotova strankarska grupacija in gotova politična parola. Mlada, iz turških in avstrijskih okov komaj vstala Srbija, je v boju proti notranji tiraniji in nasilstvu državnega aparata se že morala boriti proti rak rani državnega zdravia — proti korupciji! In ta mlada Srbija je morala v bojih za samoupravno življenje in človeške pravice, izdati vsaj preventivno, če-tudi tedaj ne uspele sredstvo — zakon proti korupciji uradništva.

Borba proti korupciji in za odpravo bede v naši državi se je začela z vso srditostjo. Mi verujemo, da je v njej znak močnega, poštenega, ljudskega življenja, ki bo strnil okrog sebe vse pošteno misleče, hinavce in varljivce pa odpihnil z javnega pozorišča. Ta borba pa nosi v sebi globlji znak: to je, borba za človeško osebnost, borba za tako ureditev države, ki bo garancija, da se ta osebnost svobodno, ne v kvar družbe, razvije, borba za udeleževanje zdravega, v solnce verujočega elementa v državnem vodstvu.

Začelo se je sicer pri posledicah, pot pa vodi od posledic do — vzroka in ta je: današnja napačna, ureditev države, ki je mesto na demokratično-organičnem, zgrajena na golem mehanističnem principu. Iz tega izvira vse zlo, ki je rodilo tudi korupcijo. Zlu pa nastavimo sekuro pri — koreninil!

Pred volitvami v Dalmaciji.

Split, 13. maja. (Izv.) Včerajšnji dan je bilo politično življenje zelo živahno, ker je bil to zadnji praznik pred volitvami in je vsaka stranka poskušala, da priredi čim več shodov. V Splitu bi moral govoriti včeraj tudi dr. Trumbić, ki pa je bil tudi zadržan. Največ izgledeov na uspeh imajo po sedanjem položaju radičevci, HPS in federalisti. Pričakovati je, da bo izšla HPS iz volivnega boja zelo močna.

Debata o korupciji v parlamentu.

Sijajen govor poslanca Kumanudija.

Belgrad, 14. maja. (Izv.) Za današnje sejo narodne skupščine je vladalo ogromno zanimanje. Vprašanje, ki je bil ona dnevnem redu, se vleče skozi našo politično in parlamentarno zgodovino, kakor trakuje že od prevrata do danes. Združena opozicija in vsi poštenti elementi so že ponovno poskušali to vprašanje spraviti pred merodajni forum in ga podvreči taki debati, da bi se končno razčistilo okuženo ozračje, ki ga je ravno to vprašanje ustvarilo. Vprašanje korupcije — in o korupciji se danes razpravlja — je brezdvoma tako velikega pomena, da je to zanimanje razumljivo in to ne samo zanimanje političnih krogov, ampak še bolj zanimanje širokih slojev ljudstva, ki vsled te korupcionistične prakse, ki se je udeleževala na vseh poljih javne uprave, najbolj občuti težu te pogubonosne tendence v upravljanju naše nove države. Različne so parlamentarne stranke, skozi katere je šlo to vprašanje. Še bolj različne so vse faze borbe, da bi se to vprašanje enkrat kot tako meritorno postavilo na dnevni red. Še bolj različne pa so poti, ki so jih hodili tisti poštenti elementi, ki so to vprašanje od vsega začetka smatrali kot najtežavnejše in najpogubnejše za konsolidacijo naših notranjih razmer. Borba poštenih strank v parlamentu v tem oziru je občudovanja vredna. Prehajajoč preko vseh zapeljivih vabil, preko vseh momentanih koristi, so ti poštenti elementi v skupščini vztrajali in pripeljali do današnjega položaja, ko se je to vprašanje korupcije postavilo na dnevni red in sicer tako, da je nemogoče z raznimi taktičnimi potezami spraviti z dnevnega reda. Že za časa Davidovičeve vlade leta 1924. se je splošno smatralo, da je ta vlada prišla na upravo države zato, da izpelje to težko nalogo in da očisti državno upravo vseh pijavk, ki svoje osebne zveze in rodbinsko pripadnost izkoriščajo za bogatenje samega sebe. Davidovičeva vlada ni ostala semo pri tem. Ona je šla v borbi proti temu velikemu zlu do skrajne možnosti. Neposredno pred ustvaritvijo njenih namer, ki bi bile za vselej onemogočile vsem nepoštenim izkoriščevalcem in korupcionistom vsako vlogo v našem javnem življenju, je Davidovičeva vlada morala pasti. Kljub temu, da je bil ta poskus velik memento vsem pregrešnim ljudem, se je korupcija po zmagi politike tako zvanega nacionalnega bloka nad blokom narodnega sporazuma, še bolj razpasla. Dosegla je take dimenzije, da so se borbi bloka pridružili vsi poštenti elementi v širokih masah ljudstva. Ravno pritisk teh širokih slojev ljudstva je dal vzpodbudo in obenem omogočil delo, ki se je pod vodstvom Jugoslovanskega kluba izražalo v ožjem opozicijskem bloku. Današnje merodajne razprave o tem kardinalnem vprašanju morajo z ozirom na to prinesiti merodajen sklep. Ožji opozicijski blok, to je SLS, DS in JMO so čvrsto prepričane, da se razprava brez merodajnega sklepa ne more in ne sme končati. Vse te tri stranke so interpelacijo o korupciji, o liferacijah, o izkoriščanju družinskih zvez, skupno predložile, da bi na ta način manifestirale borbo proti korupciji. Ravnotako so vse tri stranke za svojega glavnega govornika določile bivšega finančnega ministra Kosta Kumanudija. Vprašanje nastane, zakaj je združena poštena opozicija postavila kot konkreten primer korupcionističnega raznaha ravno Rade Pašiča. Vladno časopisje pripisuje to dejstvu, da je Rade Pašič sin predsednika vlade in da se z ozirom na to misli in hoče ponižati zasluženega državnika Nikolo Pašiča. Ta hipoteza je popolnoma neresnična. Opozicija je imela tukaj v vidu največjega korupcionista. Ravno o njegovem delovanju je imela na razpolago dokumentarčne dokaze. Zato jih je navedla. Škoda, ki jo je Rade Pašič prizadejal državi in upravi, je tako velikanska, da se preko nje ne more iti. Na zadnji sodni razpravi, pri kateri je bil Rade Pašič kaznovan s 15 meseci zapora, je privatni zastopnik zasebnega obtožitelja Stojadinoviča imenoval Rade Pašiča »Rasputina vidovdanske ustave«. Dokazi, ki jih opozicija za to navaja, dajejo prav temu nazivu. Stvari, ki jih je Rade Pašič, izkoriščajoč ugled svojega očeta, napravil, so bile tako težke in ogromne, da se preko njih ne more več iti. Rade Pašič je bil dosedaj v vrsti tistih elementov, ki so hoteli na poceni način živeti na račun ljudskega premoženja in trpljenja.

Žandarski kordon pred skupščino.

Za današnje sejo so se izvršile najstrožje predpriprave. Po skupščinskih kuloarjih je mrgolelo detektivov in civilnih policijskih uslužbencev. Pred skupščinskim dvoriščem je bil močen kordon orožništva, ki je zabranil vhod vsakemu, katerega režimovci niso smatrali za dovolj zanesljivega, da se pusti v skupščino. Skupščinske galerije so bile zelo zgodaj zjutraj zasedene po vseh tistih, ki so imeli dovoljenje za vstop. Tudi diplomatska loža je bila polno zasedena po zastopnikih tujih držav v Belgradu. Mislijo se je, da se bo skupščinska seja pričela okrog 11., da bi se vladni stranki mogli med seboj sporazumeti. Skupščina pa se je proti vsemu pričakovanju pričela točno ob napovedani uri.

Sejo je otvoril skupščinski predsednik Marko Trifković. Po izvršenih formalnostih je skupščina takoj prešla k razpravi o interpelacijah glede manipulacij pri državnih nabavah. V smislu sporazuma se je o obeh interpelacijah, to je o interpelaciji združene opozicije in o oni samostojnih demokratov, razpravljalo istočasno.

Pogodba s češkoslovaško tvrdko.

Prvi je govoril prometni minister dr. Vasa Jovanović med splošno tišino in največjo pazljivostjo zbornice. V svojem kratkem govoru je navajal zgodovino organizacije našega železniškega parka, naglašajoč ogromne ovire, ki jih je morala premagati naša železniška uprava takoj po zedinjenju, da je vzdržala promet. Ker niso zmogle delavnice Južne železnice vseh popravil, je bila država primorana oddajati popravila vagonov in lokomotiv v inozemstvo. V tem smislu je bila sklenjena posebna pogodba z neko češkoslovaško tvrdko, katero je minister tudi prebral. Priznal pa je, da država ni izpolnila obveznosti, izvirajočih iz te pogodbe, in da je ostala za večmilijonsko vsoto na dolgu. Izjavil je, da mu ni znano, če je kdaj Rade Pašič interveniral pri vladi v korist te tvrdke in če je zato prejel kako provizijo. To ni razvidno iz uradnih aktov!

Finančni minister dr. Ninko Perić in zunanji minister dr. Momčilo Ninčić sta kratko izjavila, da o aferah g. Rade Pašiča ničesar ne vesta.

Misteriozni ček - Uzunovičeva vlada hoče odločno pobijati korupcijo.

Nato je dobil besedo ministrski predsednik Nikola Uzunović. Vsi poslanci so se sklopili okrog njega, da bi ne preslišali kake besede. Ko je pričel govoriti, je vzkliknil posl. dr. Zanić: »Čujmo vajenca!«, s čemer je namigaval na Stjepana Radića, ki je tako tituliral Uzunoviča. Skupščinski predsednik ga je pismeno ukoril, kar je izzvalo ironične medklice.

Ministrski predsednik Uzunović je nato govoril o famoznem čeku za 200.000 frankov, ki je baje končno prišel v roke Rade Pašiča. Izjavil je, da je bil ček zaupnega značaja, kar mora zbornica upoštevati. Ministrski svet koalicijske vlade radikalov, muslimanov, demokratov in SKS je dne 9. avgusta 1921. odobril 600.000 frankov za propagando in obrambo naše države v inozemstvu. Ta kredit je bil izplačan. Zadnji obrok 200.000 frankov je bil nakazan Francoski hipotekarni banki, ki ga je sprejela. Od tedaj, ko ga je banka prejela od vlade, je bil ček na razpolago vsakomur, ker je bil svoboden. Tako je prišel lahko tudi v roke g. Rade Pašiča, ker se je glasil na donositelja. Nadalje se je ta ček pretvoril v dva po 100.000 frankov. Ministrski predsednik navaja nato različno korespondenco. Koncem svojega govora izjavlja, da je vlada odločno pripravljena pobijati korupcijo in da se morajo pozvati na odgovornost vsi krivci, katerim se korupcija dokaže. Apelira na narodno skupščino in na vse, da ga podpirajo v njegovem boju. Njegova vlada bo pristala na ukrepe, ki se bodo tekem debate v skupščini predlagali glede korupcijskih afer.

Poravnajte naročnino!

Govornik združene poštene opozicije.

Nato je dobil besedo bivši finančni minister dr. Kumanudija. Tako v začetku svojega govora je dr. Kumanudija izjavil, da govori v imenu demokratov, SLS, JMO in zemljoradniške stranke. Izjavil je sledeče:

To interpelacijo nismo predložili radi tega, da bi koga kompromitirali, žalili ali omalovaževali kako stranko, šefa ali kako osebo ali pa njegovo družino. Nam ne gre za kake strankarske uspehe. Naš cilj ni, da bi tokrat vrgli vlado. Nam gre samo zato, da se

ugotovi in odkrije popolna resnica

in da se krivci zasluženo kaznujejo. Ne poslužujemo se tega orožja, da bi na drugi strani skrivali krivce. Interpelacijo smo predložili samo zato, ker je korupcija splošno družabno zlo, ki se je vrinilo v naše javno življenje in vgnezdilo v vsem našem državnem organizmu. Korupcijo smatramo kot najbolj modern pojav, katerega posledice bi mogle prinesiti ljudstvu in državi nedogledno škodo. Da smo se v interpelaciji omejili na eno osebo in na afero, ki so v zvezi s to osebo, je to zato, ker je cela vrsta dejstev dokazanih, da je ta osebnost

tipičen predstavitelj tega boleznega stanja v naši državi. Ta oseba se razlikuje pred vsemi drugimi, proti katerim bi se morala vložiti slična obtožba, po političnih zvezah in pa krogih, v katerih se giblje, pa tudi po množestvilnih delih, v katerih je vmešana, in pa po zaslužkih, ki so jih ta dela tej osebi prinesla. Gotovo je zelo redek slučaj v celi svetovni zgodovini korupcija

sina predsednika vlade,

kakor je današnji slučaj. Slučaji korupcije, ki so navedeni v naši interpelaciji, imajo svoj poseben značaj. Po svojem državnem položaju, s svojimi zvezami in

z avtoriteto svojega očeta

je imel Rade Pašič možnost, priti v stike in ustvariti poslovne zveze z množestvilnimi ustanovami, industrijskimi društvi in trgovskimi družbami. Vse to smo v naši interpelaciji dokazali. Poleg tega smo v interpelaciji na prvem mestu navedli vsoto, ki jo je naša država dolžna tovarni v Adamovu in Brnu. Poslanec Kumanudija navaja težko stanje, v katero je zašla tovarna za popraviljanje vagonov in lokomotiv v Adamovu. Z ozirom na to, ker se ji ni plačalo, je zašla v položaj, da pride v konkurz. Zdi se, da je bilo vse, kar je tovarna predložila za našo državo,

insecinirano,

da se od nje čim več dobi. Kajti ministrstvo za železnice je bilo tovarni dolžno izplačati 67 milijonov 540 tisoč češkoslovaških kron. Ko je prišla tovarna v Adamovu v konkurz, se ji je z resne strani priporočilo, da se obrne na

Rade Pašiča

in da se z njim pogodi, da bi dobila svoje zasluženo plačilo. Ta moment je zelo važen, ker pomeni popolno izsiljevanje. Tovarna, ki se je nahajala v tako težkem položaju, je ta predlog sprejela in se je obrnila na Rade Pašiča. Poslanec nato nadaljuje, kako je do te afere prišlo in citira korespondenco, ki se je v tem oziru vodila med Rade Pašičem in tovarno. Nato pa prehaja na izplačilo

provizije,

ki jo je Rade Pašič za to prejel. Tej tovarni se je takoj izplačalo 10 milijonov Kč, ostalo pa v bonih Narodne banke. Kumanudija dokumentarčno dokazuje to trgovino. Nato prehaja na posredniško delovanje s

trboveljskim rudnikom,

in izvaja o tem naslednje: Drugo posredovanje, ki se navaja v interpelaciji, se nanaša na trboveljski rudnik. Tukaj gre zopet za vprašanje razdelitve dobička. Javljajo se iste osebe. V pismu, ki je v interpelaciji navedeno in ki je naslovljeno na zunanjega ministra Ninčića, govori g. Milin tudi o tem. Pritožuje se proti temu, da si je Rade Pašič

pridržal en del delnic

rudnika v Trbovljah, katere so istotako pridobljene z ozirom na njegovo posredovanje v zvezi s tem pokojnim možem. Ta posel se je izvršil tako-le: Do 1. 1922. se je nahajal rudnik pod državno kontrolo. Izključno pravico za prodajo premoga je imela družba »Längger«, ki je po pogodbi iz 1. 1921., ki je veljala za pet let, smela prodajati vagon premoga po 2200 Din. TPD je bilo potrebno, da se z nje ukine državna kontrola in da se ta pogodba

razveljaviti. To se je zgodilo na isti način in po istih osebah, kakor operacija s tovarno v Adamovu. Državna kontrola se je ukinila. Pogodba z »Länggerjem« se je razveljavila. Cena premoga je skočila na 4000 Din. (Protesti na levi: »Čujmo! Čujmo!«) TPD je v začetku izvozila 450, pozneje 1000 vagonov dnevno. Iz tega se vidi, kako velika razlika je bila v dobičku med prvo in drugo pogodbo. Posredovalna vloga Rade Pašiča in ostalih se je tokrat plačala s tem, da se mu je izročilo več akcij TPD. Izročilo se mu je 4500 akcij. Pri tej delitvi akcij se je med posredovalci samimi razvila sodnijska razprava, ki se je vršila pred belgrajskim sodiščem 12. novembra 1925. Kar bom sedaj povedal, je samo izpis iz sodne razprave. Iz te razprave se najprej vidi, da je

Avgust Praprotnik,

glavni ravnatelj centrale Slavenske banke, v Zagrebu kot pričča pred sodiščem izjavil, da je centrala Slavenske banke po svojem ravnatelju podružnice, pokojnem Milinu, odredila, da se radi gotovih notranjih stvari razdeli gotovo število akcij TPD. Akcije so stavili na razpolago po pokojnem Milinu z naradbo, da se 4000 komadov izroči

Rade Pašiču,

500 da jih obdrži za sebe, po emisijskem kurzu, za stare akcije, ki je bila 250 do 280 takrat, ko bi se imele te akcije izročiti Rade Pašiču. Borzni kurz se je gibal med 960 in 1000 Din. Po Milinu se je Rade Pašiču izdal nalog, da se od njegovih akcij njemu proda 3000. Leta 1923 je centrala v Zagrebu prodala 1500 komadov akcij TPD. Razliko med emisijskim in borznim kurzom je izročila Milinu z naročilom, da jo izroči Rade Pašiču. 9. septembra 1923 so izročili tudi drugih 1500 akcij TPD po Rade Pašičevem naročilu po 900 Din komad. 1.350.000 Din je dal Milin Rade Pašiču. To je pričevanje generalnega ravnatelja Slavenske banke v Zagrebu in to pričevanje potrjuje njena podružnica v Beogradu z ozirom na akt, ki ga je poslalo mestno sodišče 1924, in v katerem pravi, da je njena centrala v Zagrebu dala Milinu nalog da izroči Rade Pašiču ob priliki nove emisije 4000 akcij po emisijskem kurzu. To končno priznava tudi sam Rade Pašič, ki je pri zaslišanju izjavil, da so med njim in Slavensko banko, oziroma med Slavensko banko in pokojnim Milinom obstajali čisto poslovni odnosi. Ravnatelj Slavenske banke je sprejel gotovo število akcij. Slavenska banka mu stavlja na razpolago 4000 akcij TPD nove emisije po 260 Din za komad. Ker je bil borzni kurz med 900 in 1000 Din za komad, je izdal naročilo, da proda 3000 akcij in da izplača vse ostale akcije. Ostanek 350.000 Din naj izplača ženi in otrokom. To je pričevanje Rade Pašiča samega. Ime Rade Pašiča pa je zvezano z neštevilnimi aferami, ki so zelo sumljive ali vsaj nedostojne. Pri vseh teh aferah je bil cilj Rade Pašiča

velikanska nagrada.

Vpogtev pridejo »Omnium Serbec, odkupovanje živine iz reparacij, zgraditev mostu med Belgradom in Zenunom, osvoboditev TPD rudnika od državne kontrole, vojaške nabave, liferacije blaga za vojsko, državna posojila, nabave na račun reparacij, izplačevanje starih računov, povsod za

državni interes

in za državne dobave in dolgove. Predno se izreče končna obsodba, je treba, da parlament izvoli anketo, ki bo osvetlila celokupno delovanje tega mladega gospoda v zvezi z državnimi nabavami, posli in računi. V interpelaciji smo se zadržali na nekaterih delih izmed njegovih neštevilnih del. Čeprav se interpelacija bavi samo z njimi iz prej navedenih razlogov, smatram, da mora narodna skupščina staviti pod anketo tudi vse druge slučaje, pri katerih se je Rade Pašič udeleževal. Iz vsega je jasno, da je Rade Pašič pri TPD dobil provizijo, ki znaša po računu preko

2 milijona Din.

Tretja afeta se tiče državnega čeka 100 tisoč frankov. Kumanudi polemizira glede tega izplačila z zunanjim ministrom in predsednikom vlade. Ker je cela zadeva zaupne narave, navaja samo nekatere akte in končno ugotovi, da je Rade Pašič za sebe obdržal

540.000 Din

iz državne blagajne in jih uporabil za svoje lastne koristi. To je neopornjeno dejstvo! Kumanudi nato prehaja na druga dela Rade Pašiča, kakor je: nabava prašičev iz Anglije, posojilo v Ameriki, metalurški družba »Maršale, tovarna municije, banka Rotschild, kjer so se poleg interesiranja za posojilo 300 milj. frankov zaključile tudi vojne nabave 1. 1923. Naglašajo, da je takrat opozicija predložila interpelacijo in citira pomanjkljivosti govora finančnega ministra. Citira pisma, ki jih je Rade Pašič pisal in posebno pismo

predsednika praškega velesejma,

iz katerega je popolnoma jasno, da je Rade Pašič ponudil zveze češkoslovaški industriji, da podpira njene interese v naši državi. Predsednik narodne skupščine pri čitanju dokazov za afero Rade Pašiča opozarja Kumanudija, da naj konča. Vsled tega je nastal prepir med predsednikom in opozicijo.

Predsednik je pustil in Kumanudi je v kratkih in jedrnatih besedah končal svoj govor. Preje je navedel še nekaj tipičnih slu-

čajev, aktov in dokumentov, ki so vzbudili veliko senzacijo. Končno je dejal:

V času, ko trpi država po velikem 18 milijardnem proračunu in ko trpi naše ljudstvo pod največjo gospodarsko krizo po vojni, ko se kmetstvo ljudstvo zadoljuje, da more plačevati davke, ko industrija in obrt propadata, ko ostaja trgovina nezaposlena, mora parlament čuti glas protesta in ogorčenja, ki prihaja iz srca in ust ljudstva samega in ljudstvo, ki je toliko žrtvovalo za našo državo, zahteva, da se korupcija prečene iz naše države, posebno iz visokih upravnih slojev, da se z mogočnim udarcem z njo pometa, da bodo kazni toliko bolj neusmiljene, kolikor krivce zavzema višji položaj. Niti ljudstvu niti državi ni rešitve brez poštenja in brez morale v upravi. (Ploskanje.) Tudi politiki ni rešitve brez polne odgovornosti.

Govor poslanca Kumanudija so navzoči poslušali z največjo napetostjo. Govornik je žel za svoja izvajanja velik aplavz. Splošno se je priznavalo, da je Kumanudi, ki je govoril objektivno in mirno in je svoja izvajanja podprl z dokumenti, kot govornik ožjega opozicionalnega bloka, žel popoln uspeh.

KOJIĆ.

Po njegovem govoru je nastopil bivši minister Kojić, ki je skušal z zneno svojo afero izza Davidovičeve vlade spraviti debato na stranpot, s čimer pa se je samo osmešil.

Grisogono skuša odvrniti debato od Pašiča.

Popoldne je ob 5 nastopil kot prvi Grisogono, bivši minister za trgovino v znamenitem PP-režimu. Najprej je govoril o principu korupcije kot takem. Ko je končno videl razpoloženje narodne skupščine, je priznal pravilno stališče, ki ga opozicija že davno zavzema, da je treba proti korupciji zavzeti energične korake. Zanimivo pa je, da se je Grisogono v glavnem strinjal z radikali, češ, da se pri preganjanju korupcije ne sme iti tako daleč, da bi se borba proti korupciji identificirala z borbo proti kakšni stranki, ali kakšni osebi. (Medklic: »Doli korupcija!«)

Uzunović ga zavrača.

Njemu je odgovarjal Uzunović, ki ga je opozoril na neobjektivnost samostojno demokratske stranke. Iz govora predsednika Uzunovića se je jasno videlo, da smatra današnja vlada samostojne demokrate kot edino opozicionalno stranko, na katero bi se v pošten in iskreni borbi proti korupciji mogla zelo težko nasloniti.

Za korupcioniste smrt ali batine!

Nato je govoril črnogorski federalist Drljević. V temperamentnem in logičnem govoru je pokazal z drastičnimi primeri na koruptivnost v naši državi. Korupcija je postala administracija in eksekutiva. Celo več, korupcija se danes uveljavlja celo v zakonodaji. Nato citira pismo bivšega pomočnika finančnega ministra Stojanovića, ki se je napram zadržki belgrajskih gostilničarjev in kavarnarjev obvezal, da bo izpeljal v zakon o taksah njim ugodne odredbe. Ta oddelek je tudi dejansko prišel v zakon o taksah. To dokazuje, da korupcionisti obvladujejo celo zakonodajno telo. Če se za eno samo tako odredbo v zakonu, kakor je taksni zakon

plača 80.000 Din.

potem Vas vprašam, gospodje, koliko so morale stati odredbe v finančnem zakonu, s katerimi se je spremenila cela vrsta carinskih postavk in raznih zakonov? Poslanec zahteva, da se čimprej predloži zakon o korupciji, ki naj določi kot edino kazen

smrtno kazen ali batine.

Kajti če se bodo batinali korupcionisti na Terazijah v Beogradu ali na Jelačičevem trgu v Zagrebu ali pred Prešernovim spomenikom v Ljubljani, potem se bo vsakdo premislil uganjati korupcijo.

POLIĆ.

Za njim je govoril poslanec Polić (HF SS), ki je pozval Radića, oziroma njegovo stranko, da odkrito in odločno nastopi proti korupciji.

PASIČEVCI.

Za Polićem so govorili Pašičevi pristaši A. Zujović, Vlada Miletić, Dušan Zivanović in Stojadinović, ki so ostali brez vsakega učinka.

Mogočen nastop Ljube Jovanovića.

Nato je predsednik dal besedo Ljubi Jovanoviću. Svečan je bil trenutek, ko je stopil Jovanović na govorniški oder, kjer govorijo opozicionalni poslanci. V največji tišini je pričel govoriti. Pozdravljen od svojih tovarišev, je izjavil:

Teško mi je prekiniti z mojo preteklostjo. Teško mi je govoriti danes o stvari, ki je na dnevnem redu. Dobila je namreč tak značaj, da moram od nje pretresati tudi vprašanja, ki so v ozki zvezi z mojim delovanjem. To mi je tem težje storiti, ker sem dosedaj v radikalni stranki deloval že 40 let. Zalostni in težki trenutki me vežejo z njo. Z njo sem doživel veliko sladkih in radostnih trenutkov. Vse to sem pa doživel radi tega.

kor sem bil vedno pošten

in ker sem vedno smatral za svojo dolžnost, delati tako, kakor je v interesu države in ljudstva. Zato sem svojo dolžnost napram narodu in državi vedno vršil. Ze 1. 1918. in pozneje, ko se je ustvarjala naša ustava, sem z ozirom na to, da sem na žalost prvi, ki sem zvedel o delovanju Rade Pašiča, na to

opozarjal merodajne činitelje

v radikalni stranki. Sklical sem sestanek zapupnikov, svojih prijateljev v radikalni stranki, opozoril sem jih na vse, kar se dela pod firmo njene moči in ugleda. Pozivam prijatelje, ki sem jih takrat povabil na sestanek, da to potrdijo. Marsikdo bo postavil vprašanje, zakaj nisem že takrat stopil pred javnost, zakaj nisem takrat tega vprašanja spravil v klub? Na to vprašanje moram takoj odgovoriti kategorično, da tega nisem storil radi tega, ker je znano, da se vsaka stvar, ki se v radikalnem klubu razpravlja, takoj nese v javnost. Ker sem takrat smatral, da delovanje Rade Pašiča na škodo države ne sme priti v javnost, nisem šel pred ta (radikalni) klub. Rade Pašič pa je kljub temu nadaljeval s svojim razdiralnim delom. Ker je vedel za to mojo akcijo pri zapupnih osebah v radikalni stranki, je šel tako daleč, da je udaril na mojo čast in na čast moje družine. Kljub temu nisem podvil proti njemu tistih korakov, ki so sicer na razpolago vsakemu državljanu, da bi v takem položaju lahko izkoristil zakonske odredbe. Nisem šel pred sodišče, da bi tam dobil Rade Pašič zaslužen plačilo. Zato je zgledalo, da sem jaz nekakšno žrtveno jagnje. Dokler se je mislilo samo to, je še šlo. Toda zahtevalo se je, naj bi bil sokrivce. Dobro sem vedel za vse, kar se dela. Dovolj je bilo tega. Ni ga bilo, ki bi mogel to zadati in ki bi trdil, da se mora v interesu ugleda radikalne stranke iti preko vsega tega, kar se o tem ve. Nad interesi radikalne stranke je namreč

interes naše države.

Spomnim vas namreč samo na to, kakšen vtis je v javnosti napravilo posredništvo, nabava, liferacije in posli, o katerih smo danes slišali. Ni treba dokazati, da je bilo to proti ugledu naše uprave, narodne skupščine. Še več, to delovanje je vplivalo v ljudstvo nezaupanje proti ustanovam, kakor je parlament. O vsem, kar sem zvedel, sem povedal tistim, ki se jih tiče. Vendar so ti smatrali, da je treba v interesu stranke molčati. To je njihova

velika krivda,

ker so strankin interes identificirali s kaznivimi dejanji posameznika. Strankarski interes ni nad vsem! Stranka ni cilj, ona je sluga, da služi državi in ljudstvu! Jovanović se nato peča z govorniki, ki so hoteli dokazati, da je radikalna stranka stebel države. Iz tega so hoteli sklepati, da kdor dela proti radikalni stranki, dela proti interesom države.

Vlada poražena!

O polnoči je bila po govoru Ljube Živkovića seja prekinjena, da bi se vlada lahko sporazumela glede enotnega nastopa glede predloga o prehodu na dnevni red. Jasno je bilo, da je pričakovanje doseglo vrhunec. V ministrstvu sobi so bili zbrani vsi ministri in voditelji vladne koalicije. Pred tem pa so se med voditelje Radičevcev in voditelje opozicije vršili sestanki, na katerih se je dosegel sporazum za enoten nastop. Dočim so se na ta način Radičevci pridružili končno mnenju opozicije, pa v vladi sami ni prišlo do sporazuma.

Ob pol 1. se je skupščinska seja zopet pričela. Vsi so vedeli, da v vladi ni sporazuma, zato je vse napeto pričakovalo posameznih predlogov.

Kot prvi je dobil besedo predsednik finančnega odbora dr. Radonić, ki je v imenu radikalnega kluba predlagal prehod na dnevni red, s katerim se odobrava odgovor vladi in predlaga neka anketa, ki naj bi proučila ta vprašanja tekom 6 mesecev.

Temu predlogu so aplavdirali le radikali. Nato je dobil besedo znani poslanec Radičeve stranke dr. Šibenik. Že samo dejstvo, da se je pojavil on kot govornik, je jasno pokazalo, da med radikali in radičevci ni soglasja in njegov predlog je odkrito pokazal, kar je bilo znano že prej. Stavil je sledeči predlog: Po izjavi predsednika vlade in treh ministrov in po zaslišanju interpelacij, v katerih so navedeni nekateri konkretni slučaji, da so se pod zaščito ali z zlorabo državne oblasti storila taka dela v sebične namene, s katerimi so težko oškodovani državni ugled in državni interesi, narodna skupščina sklene:

1. Vlada se poziva, da najkasneje tekom enega meseca predloži narodni skupščini zakonski predlog o pobijanju korupcije. Ta predlog mora biti sestavljen tako, da se odstrani vse tri glavne ovire za hitro in uspešno pobijanje kaznivih dejanj, ki spadajo pod pojem korupcije, in da se ne oprostijo vsake odgovornosti osebe, ki so se dale podkupiti v službi ali na drugih odgovornih mestih: Drž. pravdnik ne more odstopiti od tožbe poljubno, v vsem postopanju naj se uvede skrajšan rok, kot da bi bil obtoženi v preiskovalnem zaporu in višja sodišča morajo reševati te zadeve v istem roku, kot je določen za skrajšana postopanja.

2. Izvoli naj se anketa, sestojeca iz 21 članov (9 + 4 + 8), ki naj preišče vsa korupna dejanja, ki so v zvezi z osebami, katere na-

To ne drži!

V interesu radikalne stranke bi bilo, da s tem niso prišli na dan. Mnogo se pozablja, ali vse se ne more pozabiti. Pred očmi je treba imeti, da nismo edini činitelji v tej državi! Poleg nas so še drugi! Zato se ne sme iti nikdar tako daleč, da bi se strankin interesi dvignil nad državnim. Pridejo slučaji, ko člani posameznih strank morajo izvajati odkrito in iskreno:

»Preko tega ne moremo!«

Pri tej priliki se ne sme pozabiti, da se krivce ne sme iskati tam, kjer ga ni. Moji tovariši in ostali poštenu ljudje v radikalni stranki naj se spomnijo te dolžnosti, da so kot poštenu državljanji v takih slučajih primorani reči resnico. Zato jih Jovanović poziva, da naj nikar ničesar ne dajo na sumnjo, da radikalnemu klubu ni bilo za pravico in resnico in da ni podvil vseh korakov, da se tisto, kar je na dnevnem redu, ne bi vrglo med staro šaro. Svečano izjavlja, da je smatral za svojo dolžnost, narodno skupščino na to opozoriti, ker vidi v tem poštenje. Dal sem pošteno besedo!

Velik aplavz je sledil tem Jovanovičevim besedam. Ne samo opozicija, marveč tudi velik del radikalov in radičevcev je navdušeno pritrjevalo Jovanovičevim izjavam. Posamezni poslanci so hiteli k tribuni in mu iskreno čestitali. Vtis Jovanovičevega govora je bil brezdvoma mogočen. Videlo se je celo med Pašičevimi pristaši, kako so v svojih nazorih omajani. Da bi zmanjšali vtis tega govora, so radikali takoj poslali na tribuno znanega gozdarja Dragovića, ki je še bolj dvignil Jovanovića. Jasno je, da se demagoški agitator ni mogel dvigniti na Jovanovičovo stopinjo.

BLAMAŽA LJ. ŽIVKOVIĆA.

Za njim je nastopil sam bivši predsednik radikalnega kluba Živković, da bi popravil slab vtis. S patetičnimi gestami je poskušal omiliti globok vtis Jovanovičevega nastopa.

VLADINOVCI POPOLNOMA ZBEGANI.

Ker ni bilo več govornikov, se je seja ob polnoči prekinila, da bi se vlada sporazumela glede dnevnega reda. Opozicija je predlagala svoj dnevni red. Istotako samostojni demokrati. Vlada pa se ni mogla sporazumeti. O tem je razpravljala že cel dan. Ob pol 10 je bila posebna seja za sprejetje predloga o anketi. Tudi na tej seja do pol 1 zjutraj ni prišlo do sporazuma. Zato je v parlamentu nastalo senzacionalno pričakovanje dogodkov, ki bi mogli vsled tega slediti. Jasno se je videlo, da se na eni strani zbirajo poštenu elementi, ki jim je na tem, da se z energičnim odločnim udarcem prekine sedanja praksa v vrhovni državni upravi, na drugi strani pa se zbirajo tisti, ki hočejo zaščititi dosedanje umazano delo. V sredi je nekaj ljudi, ki ne vedo, kam bi šli. Večina se še ni izkristalirala. Ravno negotovo je vladala v skupščini večja napetost, nego sploh kedaj.

vaje interpelacija. Anketa mora predložiti svoje poročilo narodni skupščini najkasneje čez dva meseca in da se ji pooblastilo, da dela tudi takrat, če bi bila narodna skupščina razpuščena vsled lastnega sklepa ali po kraljevem ukazu.

3. Da se preiskujejo koruptivna dejanja, ki so predložena nar. skupščini danes ali ki bodo pozneje prišla na dan, v kolikor se tičejo članov vlade ali članov narodne skupščine in se predloži poročilo o tem tekom 6 mesecev, računajoč od dne, ko je nar. skupščina dobila poročilo o dejanjih. Člani narod. skupščine naj se sodijo radi koruptivnih dejanj na podlagi novega zakona o pobijanju korupcije, člani vlade pa po zakonu o ministrski odgovornosti.

Nato je dobil besedo poslanec Šečerov (David. demokrat) in podal izjavo, da celokupna opozicija (David. demokrat, SLS, JMO in zemljoradniki) pristaja na predlog dr. Šibenika. Ta izjava je bila sprejeta z velikim aplavzom. Mučen vtis je napravila zatem izjava samostojnega demokrata Jurija Demetrovića, ki se s svojo izjavo ni pridružil opoziciji in je s tem pustil za svojo stranko možnost, da bi v danem slučaju mogla SDS podpirati radikale.

Nato je vstal min. predsednik N. Uzunović, ki je rekel, da sprejema izjavo dr. Radonića in da od izida glasovanja zavist usoda vlade, ki bo to vprašanje smatrala tudi za vprašanje zaupnice.

Predsednik Trifković je nato ob največji napetosti odredil glasovanje, katero se je izvršilo poimensko in javno. Ob 1. ponoči je predsednik Trifković razglasil izid glasovanja. Za vlado je glasovalo 127 poslancev, proti vladi pa 150. Zbrana skupščina je sprejela ta rezultat s entuziasmičnim aplavzom. Seja je bila nato takoj zaključena in ministri so se podali v sobo ministrskega sveta, da ukrenejo nove korake. Jasno je, da je demisijska Uzunovičeve vlade samo vprašanje kratkega časa.

Zanimivo je glasovanje tudi radi tega, ker je znano, da ima radikalna stranka 144 poslancev in da se je glasovanju z radikali odtegnilo 17 poslancev. Med glasovanjem se je videlo, da so to ljudje, na katere se je mogoče zanesti in da vsi pripadajo skupini Ljube Jovanovića. Tudi je znano, da so proti vladi glasovali 3 ministri.

Prihodnja seja se bo sklicala pismenim

otom.

I. prosvetni dan v Št. Vidu nad Ljubljano

15. in 16. maja.

Društva udeležite se proslave korporativno v narodnih nošah z zastavami. — Orlovski odseki in orliški krožki v krojih z zastavami. — Zastopniki društev naj po prihodu vlakov takoj sporoče v pisarni pripravljalnega odbora število skupnih kosil, kjer dobe tudi legitimacije za polovično vožnjo. — Vsak udeleženec naj zahteva na vstopni postaji moker žig na vozovnico, karto ne oddati na postaji, ker velja tudi za nazaj.

P e v c e m ! Pri koncertu bo sodelovalo šest zborov posamič — osem pri skupnem petju. Posamič bodo nastopili: D. M. v Polju, Ježica — cerkveni zbor in pevski odsek prosv. društva, Šmartno pod Šmarno goro, Vič in »Ljubljana«. Skupna vaja za koncert bo ob tričetrt na 3 v cerkveni dvorani nasproti cerkve. — Zjutraj bo vaja ob 8 ravnotam. Ob 9 bo sv. maša, kjer bo pelo več zborov združenih, na Ponočnikovem grobu in pri blagoslovitvi doma bodo peli po sporedu le moški zbori. Vaje ob 8 naj se udeležijo zanesljivo vsi oni, ki bodo sodelovali dopoldne.

Prosvetna Zveza.

Beleške

△ Ne morejo pozabiti, samostojni demokrati namreč, da so bili pri zadnjih državnoborskih volitvah v Ljubljani po notah tepeni. Takrat so Ljubljanci manifestirali proti terorizmu, ki ga je znana klika naročila v »Union«. Protestirali so Ljubljanci proti gaženju občinske avtonomije, protestirali proti temu, da so denunciacije klike spravile Ljubljano na nivo hajduške naselbine, ki ji vlada ne sme zaupati, da bi se sama upravljala, protestirali proti demokratskim gerentom in njihovu gospodarstvu. Izvolitev dr. Korošca »Jutrovce« **peče.** Odtod besno jadikovanje »Jutra«, kadar se ob priliki naših shodov v Ljubljani na to spomni. Upamo, da se jeza SDS-arjev na Ljubljano ne bo nikoli več pogleda!

△ Kako se lomi današnje stebrovje SLS in na vseh krajih, dokler se ne bo popolnoma zrušilo vsled nesposobnosti današnjih voditeljev, sliši »Kmetijski list«. Poslušajte raje, kako poka, oziroma se je že vse zrušilo pri SKS, pri kateri, da rabimo besede vašega prijatelja dr. Zupaniča, še tisti maloštevilni pristaži ne najdejo »orientacij« **vsled prehitrih »hopa, hopa, hop«** njenih voditeljev.

△ Še o socialdemokratski doslednosti. Gospodje okoli »Delavske politike« **so v svoji 107. številki prišli na idejo — odlaganja kukavičjih jajc v »Slovenec«.** No, in najmarkantnejše pa je, da smo po mnenju teh gospodov vojni surogat bivšega »Delavsko-kmečkega lista«. Ali mislite, da ne vemo, s čim se bavi članek g. Fr. Aleša? Poleg tega pa vaše socialistično birokratizirane teorije o Društvu narodov nikakor ne odgovarjajo vašim trditvam. Kaj pa delajo v Ligi narodov gospodje socialisti a la Vandervelde? In če vedo vsi gospodje socialisti, da je Društvo narodov imperialistično, zakaj pa jih podpirajo potem? Gospodje tam okoli »Delavske politike« **le nikar preveč ne zavijajte besed in utemeljevanj g. Aleša v tistem članku.** Raje si izprašajte vest, ne pa da boste s svojim zavijanjem oblekli gospode socialiste iz celega sveta v najsvetejšo avreolo. Gospodje, le bolj dosledno!

—čš—

Fran Šuklje:

Po Sredozemskem morju

IV.

Morski ples in naš prihod v Afriko.

Iz Tunisa, 2. maja 1926.

Prav dobre volje smo ob 23. uri 29. aprila odpluli na odprto morje v smeri proti afrikanški obali in stropav pozno ponoči smo poiskali svoje postelje v kajutah. Toda miru le ni bilo, ker iznenadilo nas je povabilo, ki ga nismo mogli odkloniti. Morski bog Neptun nas je namreč povabil — na ples in kdo bi se hotel in mogel upirati tako velikemu gospodu! In v istini, kmalu je plesalo vse, staro in mlado, moško in žensko, debelo in suhljato, bil je velik dirindaj na krovu! Najprej je pričela plesati — naša ladja. Gugala se je gor in dol, zibala se na desno in levo, ž njo smo se gibali in zibali mi vsi, spanja ni bilo nobenega, in marsikdo izmed izletnikov je podlegel divjemu plesu. Nekaj nas je bilo odpornih, tudi jaz sem se ubranil tributa, ki ga morski gospodar kaj rad in dokaj neusmiljeno terja od svojih gostov. Spati pa vseeno nisem mogel in sicer iz enostavnega razloga ne, ker sem se bal, da ne bi bil — pahnjen s svojega ležišča. Sam sem si bil namreč izbral mesto postelje divan, ker imam tam več zraka nego na posteljah, ki so ena vrh druge. Toda nisem bil računat z dejstvom, da je ležišče na divanu zelo ozko ter na nobeni strani zavarovano.

Kaj se godi doma

Potovanje Slovencev v Egipt in Palestino.

O tem potovanju smo pred 14 dnevi že poročali in smo zdaj zvedeli še sledeče podrobnosti: Potovanje pripravlja mariborski bogoslovni profesor dr. Jehart in sicer na izrecno željo do zdaj prijavljenih udeležencev. Zato je že stopil v zvezo s tržaškimi Lloydom, z ravnateljstvom egiptovskih in palestinskih železnic in z avtoagencijo HIEK v Palestini, da doseže čimveč ugodnosti. Lloyd je že ponudil 30 odstotno znižanje. Železnice za enkrat še ne dajo popusta, a se bo ponovno skušalo nekaj ugodnosti doseči. Družba HIEK še ni odgovorila. Po dosedanjih vidikih bodo znašali skupni stroški 40 egiptovskih funtov, to bi bilo po naši trenutno precej nizki valutni okrog 12.000 Din.

Potovanje bo poučno-nabožnega značaja. Za mesto Kairo je določenih pet dni, za Jeruzalem pa sedem dni. Palestino bodo križem prepotovali in si ogledali vse znamenite kraje. To je dandanes pri izvrstnih palestinskih cestah in silno razvitem avtoprometu za nizko ceno in v kratkem času lahko dosegljivo. Potovanje bo za zaključeno družbo kvežjemu 30 oseb. Vršilo bi se v prihodnjem poletju, junija 1927. Ko bodo znani vsi podatki, jih bo g. dr. Jehart s celotnim načrtom objavil. Ker bo to potovanje vodil dr. Jehart, ki je pred kratkim sam te kraje prepotoval in preštudiral, bo pod tem strokovnjakiškim vodstvom potovanje gotovo popolnoma uspelo.

Gospodarsko propadanje Primorcev.

Mnogo je vzrokov izredno naglega gospodarskega propadanja primorskih kmetov, a med temi gotovo ni najzadnji visoko obdavenje. Italijanska vlada ne upošteva posebnih gospodarskih razmer na Primorskem in nalaga iste davke primorskemu kmetu kakor bogatemu italijanskemu grofu. Takoj v povojnih letih je bila vinska kupčija razmeroma dobra, a prišel je davek na vino in sicer 20 lir od hektolitra in kmetje si niso mogli ničesar prihraniti za slabše čase. Leta 1924. je bil davek na vino odpravljeno. Kmetje niso dobro razumeli zakona in niso po objavi tega več plačevali davka za leto 1923—24. medtem, ko je novi zakon veljal še le za leto 1924—25. Nedavno pa so vsi prejeli plačilne naloge za zaostale davke. Gre za ogromne zneske. Odkod naj vzamejo denar? Poslanec Besednjak je posredoval, a dosegel je le, da se termin podaljša do 30. junija. Do takrat mora Goriška plačati 1.225.143 lir! Samo občina Dornberg mora plačati 135.000 lir! Poleg davka morajo kmetje plačati 10 odstotkov kazni. Marsikje bo pel boben.

Pred smrtjo letičnega bolnika.

Drago Godina je v prvi številki svojega »Preporoda« **zapisal pod naslovom »Boj za resnico«:** »Letičnih listov imamo dovolj in ne maramo naši javnosti nariniti še enega takega bolnika.« Nekoliko nižje: »Red je sedaj na naših somišljenikih, da nam pomagajo pri prvih korakih in šele pozneje bo naša širša javnost definitivno rešila vprašanje: »Ali je bil pojava našega lista potreben in da-li bo naše delo skupnosti koristno. Tej — in le tej — sodbi se bomo pokorili.« — Sodba je že padla; z listom ne gre in kakor doznavamo iz najbolj poldicanih krogov, se bo g. Godina pokoril tej sodbi. Letični bolnik umrje že s prihodnjo (četrtro) številko, ako ta sploh še zagleda luč. Zatisnili mu bomo z lahkim srcem oči. Ze v prvi številki je pričel g. Godina s kampanjo proti primorskim zadržam. V drugi številki pa je g. Godina pokazal, da se ne zaveda odgovornosti, ki mu jo nalaga izdajanje slovenskega časopisa v Italiji. G. Godina naj prečita še enkrat svoj sestavek »Originalen list«, pisan v odgovor »Slovenec«, pa bo morda uvidel, da vsebuje pravo — upamo nameravamo — denunciacijo najgilt-

poleg tega, da razpolagam s precej obilno telesnostjo. Vsled tega sem pri vsakem sunku moral krčevito se prijeti divanskih stranic, da se nisem prekucnil z divana v sredo kajute. Jaz sem še srečno ušel neljubi dislokaciji, manj dobra pa se je godila nekemu slovenskemu izletniku. Le - ta, eden izmed naših »rejnih očetov«, je tekom te noči trikrat tebebnil z divana na tla s tako silo, da je videl kar »vse zvezde«, tudi ono na kongresnem trgu ljubljanskem, ali posebne poškodbe le ni bilo, menda ker ga je narava obdarovala z lepo zaokroženo nvanjostjo ter je vsled tega vedno padel — na mehko! Vsakokrat pa je zaklical »živeli!«

Jutro napoči, sivo in hladno, mrzel dež je padal na krov, veter je tulil in valovi so se razbijali na zibajočem se in stokajočem »Karadžoržu«. Dobro zaviti in zaigrani kakor za zimsko vležen na fotelj ter gledam na razburkano morje. Saj je prizor »divjega« **morja vsaj v estetičnem oziru gotovo zanimivejši nego oni na mirno oljnato morsko gladino! Kamor pogledaš, tisti snežnobeli grebeni morskih valov, ki s čudovito hitrostjo, lovskim psom podobni, na videz zasledujejo pred njimi bežečo ladjo. Zaganjali so se valovi, v istini visoki kakor hiše, ali naš mali hrabri »Karadžorže« **se je proketo malo zmenil za to vodeno sodrgo ter je nadaljeval svojo pot s hitrostjo 13 morskih milj (= 26 km) na uro, hitrostjo tedaj z brzino navadnega tovornega vlaka.****

Počasi so prihajali popotniki iz svojih

nejšega slovenskega poslanca in njegovih prijateljev. Javnost je že izrekla svojo sodbo, nam ne preostaja kakor: De mortuis nil nisi bene.

Mariborski sanatorij.

Zadnje dni se je razširila v javnosti govorica, da namerava država kupiti mariborski sanatorij od Kreditne banke za 1.300.000 Din. Nekateri časopisi so prinesli to vest z ostro kritiko, da država meče denar skozi okno, če za tako ogromno vsoto kupuje manjvredne objekte. Naglašalo se je obenem, da je sanatorij v Mariboru potrebnejši kakor pa dispanzer ali otroška bolnica, katero bi država namestila v njem.

Mariborski sanatorij obstoja komaj nekaj let, ustanovila ga je neka privatna družba. Kupila je vilo v Petrovem selu ter z velikimi investicijami uredila sanatorij, ki je najmodernejšo opremljen ter kot tak popolnoma odgovarja svojemu namenu. Vsled raznih vzrokov, predvsem pa radi visokih cen pa podjetje ni našlo primerne odziva in družba ga je nazadnje prodala Kreditni banki. Ta je sedaj, da se izbeži prisilnega podjetja, ponudila sanatorij v nakup državi in sicer za 1.200.000 Din, plačljivo v 6 letnih obrokih brez obresti. Morda je omenjena vsota nekoliko visoka, toda pomisliti je treba, da nikakor ne bi nikoli zadostovala za zgradbo enakega instituta. Sanatorij je opremljen s centralno kurjavo, v vsaki sobi ima toplo in mrzlo tekočo vodo, röntgen-aparat, moderno operacijsko dvorano in vse mogoče medicinske aparate, ki ne predstavljajo ravno majhne vrednosti.

Ze dolgo se naglašja potreba razširjenja mariborske bolnice, ki v sedanjem obsegu nikakor ne odgovarja potrebam prebivalstva cele oblasti. Vsi oddelki so vedno prenapolnjeni in često se mora težko obolele zavračati radi pomanjkanja prostorov. Pred vsem bi pa Maribor rabil moderno porodnišnico. Tudi otroška bolnica bi bila potrebna in obstoja že neke vrste fond za zgradbo takega instituta. Dvomljivo je, če se bo država v doglednem času odločila za razširjenje bolnice in ostalo bo še leta vse pri starem.

Z nakupom sanatorija bi se dobilo naravnost idealno poslopje, ki je dovolj opremljeno, da se lahko v njega preseli takoj vsak oddelk bolnice, ali se pa spremeni v porodnišnico. Maribor in sploh vsa oblast bi s tem mnogo pridobila, sanatorija pa tudi ne bi tako zelo pogrešali. — Morda bi Kreditna banka ceno še nekoliko popustila, tako da kupnina ne bi bila previsoka. Na vsak način pa je pozdravljati, če država to poslopje kupi ter ga uporabi v občekoristne svrhe.

Roparji na Dolenjskem.

V zadnjem času so se pojavili v kočevsko-ribniški dolini pravi rokovanjci. Iz okolice kočevske in ribniške, kjer so, kakor smo poročali v »Slovenec« **dne 13. maja, izvršili več tatvin in vlomov v Kočevju, Stari Cerklji, Dolenji vasi in na Bregu, so prenesli kraj svojega delovanja v idilični Ortnek. V noči od srede na četrtek je bila izropana pošta na postaji Ortnek. Storitci so s surovim orodjem zbili blagajno, v kateri pa ni bilo več kot 500 dinarjev. K sreči je tamošnja poštarica gdna Peterlin prejšnji dan odnesla ves denar 19.000 Din. V bližnji restavraciji Cvar so se krepko najedli in napili ter nato odšli na daljnje pohode. Obiskali so bližnjo vas Velike Poljane, kjer je domači sin tamošnje branjarije Konečny oddal par strelcev proti neznanim obiskovalcem. V četrtek je bila na licu mesta že močna orožniška patrulja, kateri so prišli na pomoč graščinski lovci. Vsa straža jo je mahnila po gozdovih v smeri proti Sv. Gregorju, istočasno pa je ropar napadel popoldne na deželni cesti nekaj minut od postaje Ortnek v smeri proti Vel. Laščam neko dekletko iz Sodražice ter zahteval od nje denar. Ropar ji je denarnico siloma odvzel. K sreči pa je bila brez posebne vrednosti. Županstva so dobila nalogo, da sama postavijo stražo. Med prebivalstvom vlada veliko razburjenje.**

Zahtevajte le pristna Gillette-rezila!

Zopet se dobé povsod!

Odslej morete dobiti izvorna Gillette rezila zopet v vseh boljših trgovinah.

Pristno Gillette-rezilo

ima najboljšo ostrino; najfinejšo ostrino, ki se sploh more napraviti iz jekla.

Mirno, prijetno britje je zopet omogočeno. Te udobnosti Vam ni treba več pogrešati, odkar imamo ustanovljeno svoje dunajsko zastopstvo.

Zahtevajte še danes izviren zavoj pristnih Gillette-rezil.

Gillette Safety Razor Co.

Boston, U. S. A.

Gillette Safety Razor Co. m. b. H. Wien, Maysedergasse 2. Brzoi, naslov Gilletterazor

Pazite na varstveno znamko!

Edini dobavitelji za: Jugoslavijo, Avstrijo, Ogrsko, Češko-Slovaško, Poljsko, Rumunijo, Bolgarijo, Turčijo in Grško.

Avtomobilska nesreča.

Na praznik 13. maja se je pripetila v bližini Petrovč avtomobilska nesreča, pri kateri se je ena oseba hudo poškodovala. Avtomobil znamke Citroën je vozil nekako ob 7 zvečer z veliko naglico proti Celju. V bližini petrovških križev na kraju, kjer zavije cesta črez kameniti most, je pa avtomobil začel z zadnjim koncem ob močno drevo, kar je imelo za posledico, da se je avtomobil prevrnil v ob nasprotni strani ceste ležeči jarek in se na sprednji strani popolnoma strl. V avtomobilu so se vozile tri osebe: vofer, Jožica Steiner in njen brat, ki so ob sunku odleteli vsi iz avtomobila in se je pri tem padcu posebno hudo poškodovala Jožica Steiner. Zadobila je hude poškodbe na obrazu ter si zlomila levo roko in levo nogo. Slučajno mimo vozeči drugi avtomobil je ranjenko odpeljal takoj v celjsko bolnico. — Na imenovanem prostoru so se v zadnjem času dogodile večkrat nesreče. Krivda na teh nesrečah leži na ostrem ovinku, ki gre ravno čez most; medtem ko je cesta pred in za mostom ravna in široka, je na mostu zelo ozka in vijugasta. Bil bi že skrajni čas, da bi merodajni činitelji odpravili ta ovinek, kar bi gotovo ne povzročilo tako velikih stroškov.

Kmalu se nam prikaže mali motorni čoln s pilotom, mož pride na krov, prevzame brodovo vodstvo in naprej gre polagan po dolgem ozkem kanalu do pristana. Ladja se pritrudi na »moluc«, pred njo se gnete množica tujih prikazni, Arabcev in zamorcev, v svojih orientalskih nošah, večinoma z rudečim fesom na razkuštrani glavi, potem tolpa razcapanih in zamazanih črnookih paglavcev, med njimi pa francoski redarji in carinarniki, kajti uže z l. 1880. stoji Tunizija pod francoskim protektoratom. Še se vrši vlada v tej veliki in bogati pokrajini imenom tunižkega beja, toda »de facto« **je v Tuniziji absolutni gospodar Francoz, navzlic temu, da je smel bej obdržati svojo telesno stražo, broječo — 300 mož!**

Izstopamo s krova, a prepozno je, da bi uže danes ogledali mesto. Le nekaj posebno podjetnih se poda ali peš ali z avtom v Tunis malo poizvedovat, kako se dandanes živi v tem svoje dni tako razvpitem gusarskem gnezdu. Jaz sem ostal na krovu ter se prepuščal svojemu premišljevanju. In v istini, kako drugačen bi bil naš sprejem, da bi mogli recimo pred 100 leti, izkrcati se na tem obrežju! Pač je takrat bila uže zdobljena moč piratskih držav v severni Afriki, ali še so obstojali v Tripolitaniji, Tuniziji in Algeriji. Še so njih roparske ladje svigale po sredozemskem morju in gorje brodu, ki so ga zasačile in premagale. In kaj celo, če sežemo nazaj v 16. in 17. stoletje! Takrat so predrzni roparji iz teh dežel bili strah ne le sosednim državam, temveč trepetali so pred njimi celo v severnem morju

Dnevne novice

★ **Prosimo oprostila.** V tekočem tednu je došlo toliko naročil za srečke Orlovskega stadiona, da jih pisarni kljub intenzivnejšemu delu ni bilo mogoče takoj rešiti. Z večeršnjim dnevom pa so se rešili tudi vsi zastanki in je pisarna zopet na tekočem. Vse, ki so morali čakati, prosimo oprostila. Ljubljane prosimo, naj jih kupujejo po trafikah, v upravi »Slovenec« ali v prodajalni Ničman, drugi pa, če jih ne morejo dobiti več pri domačem orlovskem odseku oz. orliškem krožku, naj jih pisмено naročajo na podpisani naslov. Najboljše je, če se obenem nakaže denar. Srečke so po 10 Din. — Akcijski odbor za Orlovski stadion, Ljubljana, Ljudski dom.

★ **80 letnico obhaja** dne 16. maja v Novem mestu gosp. Ivan Smolik, sod. oficial v pok. Ker je še čil in zdrav, upamo, da doživi še zlato poroko čez 3 leta.

★ **Promocija.** Danes ob 12 bodo na ljubljanski univerzi promovirani sledeči gg. abs. pravniki za doktorje prava: Mirko Brolih iz Gradca, Aleksander Grobelnik iz Ljubljane in Anton Mojzer iz Sv. Lovrenca na Dravskem polju.

★ **Na Brezjah** pri »Mariji Pomagaj« so stalne sv. maše: ob nedeljah: ob 5, 6, 7 sv. maša in z blagoslovom. Po možnosti je sv. maša tudi ob 8. Ob delavnikih: ob 5, 6, 7 in pol 10. Po možnosti tudi ob pol 6 in pol 8. Vsako soboto in pred prazniki so ob Zdravi Mariji večernice. Ob nedeljah pa so slovesne večernice ob 6. Na binkoštni ponedeljek, na praznik Marije Pomagaj, ob 10 slovesna služba božja, popoldne ob 6 slovesne večernice.

★ **Umril** je 12. t. m. v Radovljici Matija Urevc, po domače »mežnarjev oče« v visoki starosti 85 let. Opravil je še vkljub starosti službo cerkovnika ter je bil še do zadnjega trden; tako na primer je še prejšnji dan zjutraj vse opravil v cerkvi. Zadnji dve leti se je udeleževal obreda umivanja nog v ljubljanski stolnici; bil je med vsemi starčki najstarejši. Naj v miru počiva!

★ **Beležimo:** Ministrstvo za vojno in mornarico je odredilo, da zastopa našo armado na sokolskem izletu v Pragi 85 mornarjev, 150 vojakov, 100 vojakov čehoslovaškega polka iz Skoplja in 50 iz podoficiarske šole.

★ **Belgrajska univerza** je dobila tri vagone materijala, večinoma tehničnih aparatov za potrebe medicinske in tehnične fakultete.

★ **Iz stavbne službe.** Premeščeni so po službeni potrebi z istim činom: h gradbeni sekciji v Ljubljani za inženjerja Avrelj Kobaal, inženjer pri gradbeni sekciji v Novem mestu; h gradbeni sekciji v Mariboru za inženjerja Jan Vanaček, inženjer pri gradbeni sekciji v Ptuj; h gradbeni sekciji v Novem mestu za inženjerja Walter Ahlfeld, inženjer v Ljubljani. — Za gozdarskega inženjerja in okraj. gozdnega referenta v Biogradu na morju je imenovan Ernest Bratož, dipl. gozd. inženjer na visoki gozdarski šoli na Dunaju in bivši uradnik agrarnega ravnateljstva v Ljubljani.

★ **Kongres bančnih uradnikov.** Dne 23. in 24. t. m. se bo vršil v Subotici kongres Zveze bančnih uradnikov in nameščencev v Jugoslaviji. Poleg običajnih referatov pridejo na dnevni red sledeča vprašanja: zvezni fond, delovni trg, zakonsko varstvo, socialno zavarovanje, davčna bremena in končno vprašanje konsolidacije gibanja zasebnih name-

ščencev. — Prometno ministrstvo je dovolilo za vse udeležence kongresa polovične vozne cene na vseh državnih železnicah. Udeleženci naj si kupijo cele vozne listke, ki veljajo tudi za vožnjo nazaj, zato naj jih na postaji v Subotici ne oddajo. Potrebna potrdila o udeležbi na kongresu jim izda predsedstvo kongresa v Subotici.

★ **Ureditev taks za ribolovnice.** Za izdajanje vseh vrst ribolovnic po bivšem štajerskem, mažarskem, koroškem in kranjskem ribarskem zakonu se pobira enkratna listinska taksa (kolektivna) v znesku Din 20.— Isto velja glede rib. knjižic, ki se izdajajo na podlagi kranjskega rib. zakona. — Za te zadnje knjižice je pa poleg tega plačati še tudi letno pristojbino, ki znaša Din 22.50.

★ **Popravek razglasa.** K razglasu v »Slovenec« z dne 6. maja, št. 102, glede oddaje del za Podlonsko šolo se obveščajo interesi, da morajo svoje ponudbe poslati v zaprti kuverti na županstvo Selca. Družba se ne vrši na licu mesta, ampak v obč. pisarni v Selcih. Rok in čas isti (16. maja ob 14).

★ **25 letnico obstoja** praznuje 23. maja t. l. prostovoljno gasilno društvo v Bohinjski Srednji vasi.

★ **Imenovanje.** Za načelnika računskega oddelka pri gozdarskem ravnateljstvu v Ljubljani je imenovan Ivan Srebrnič, višji računski svetnik pri delegaciji finančnega ministrstva v Ljubljani.

★ **Beg 15 letne deklice.** Iz Toplic pri Zagorju poročajo ljubljanski policiji, da je pobegnila od doma 15 letna Marija Skokova. Pogrešajo jo že 6 dni. Prvotno so mislili, da je šla h kakim sorodnikom, kar pa se je izkazalo kot neprav. Kaj je bil vzrok bega ni znano. Obležena je bila v pepelnato obleko in rjavosivkasto volneno jopico.

★ **Ruskih emigrantov** biva v Zagrebu okoli 1700, v Belgradu pa preko 20.000.

★ **Za ravnatelja ženskega učiteljišča** v Mariboru je končno imenovan dr. Matko Potočnik. Tako je enkrat konec raznim ugi-banjem.

★ **Zagreb šteje** 135.000 prebivalcev. Absolutno je število prebivalstva naraslo za 11 odstotkov napram 7.7% v l. 1924.

★ **Umrila** je v Zagrebu nečakinja bana Jelačića, Jela grofica Schaffgotsch, roj. Jelačić. Pokojna je zlasti mnogo delovala v dobrodelnih ustanovah.

★ **Pesnik Ivo Vojnović** je bil odlikovan z redom sv. Save II. razreda.

★ **Odlikovan** je bil sekcijški šef g. Ivan Subotič v ministrstvu za notranje zadeve. Poljski poslanik g. Okenski mu je izročil red »Polonia restituta«.

★ **Ni prostorov!** Okrožna finančna direkcija se mora iz Subotice preseliti nazaj v Sombor, ker ni najti v Subotici zanjo prostora.

★ **V Rogaški Slatini** se vrše o Binkoštih žabovske tekme med Ljubljano—Zagrebom in Mariborom—Varaždom. Sodelujeta tudi gg. prof. dr. Vidmar in Vladimir Vuković.

★ **Veterinarski oddelek** ministrstva za poljedelstvo in vode je predložil ministrstvu načrt za zgradbo podkovske šole v Belgradu.

★ **Na Sušak** je prijaviilo svoj prihod večje število nemških in čeških zdravnikov, ki bodo ostale dalje časa na Primorju.

★ **Finski konzul** v Belgradu, g. Rudolf Bilčin, je dobil od naše vlade eksekvatur.

★ **Zagrebska občina** bo najela v inozemstvu večje posojilo. Župan g. Heinzel je že napravil v Belgradu potrebne korake.

★ **Kriza osiškega gledališča** traja dalje. Gledališče je brez sredstev. Za prihodnji teden je velik župan shlical anketo o tem vprašanju. Po vsem se kaže, da bo gledališče ukinjeno.

★ **Za pomočnika ministrstva** trgovine in industrije je imenovan g. Stjepan Janković, inspektor oddelka ministrstva trgovine in industrije v Sarajevu.

★ **Načelnik generalnega štaba** general Peter Pešić se nahaja že več dni na inšpekcijskem potovanju po raznih krajih. Obšel je že Dalmacijo, Bosno in Črno gor.

★ **Razmere v zagrebski operi.** Tako g. ravnatelj Rukavina kakor intendant g. Benešić, sta prispela v Belgrad, da v ministrstvu za prosveto razjasnita svoje postopanje. Zagrebski listi so prinesli vest, da je g. ravnatelj Rukavina vzpostavljen na svoje prejšnje mesto. Drugi listi pa označujejo te vesti kot neresnične.

★ **Ravnatelj kaznilnice** v Lepoglavi dr. Šabana so izročili preiskovalnemu sodniku. Prijavil ga je inšpektor glavne kontrole g. Triško Kujić. Gre za razne zlorabe, ki da jih je izvršil dr. Šaban na zavodu. Z njim vred so zaprti tudi knjigovodja Markovića. Tudi med slovenskimi pravniki krogi so se že dolgo širile govorice o čudnem gospodarstvu na omenjenem zavodu.

★ **Nagla smrt generala.** Na Sijemenu pri Zagrebu je zadela kap generala Hrženjaka na praznik v četrtek. Vsaka zdravniška pomoč je bila izključena.

★ **Prekrstitev mesta.** Ministrstvo za notranje zadeve je prekrstilo mesto Karlsbad v Banatu v »Banatski Karlovec«.

★ **Tožka avtomobilska nesreča.** Na praznik 13. t. m. so se vršile na progi Samobor—Jaska—Samobor poskusne tekme. Pri tej priliki se je v največji brzini prevrnil avto

»Butek«, vrgel ven šoferja in spremljevalca. Zadnji je oblezal mrtev.

★ **V veseli družbi** se spominjajte najbednejših in položite dar slepim na oltar. — Podporno društvo slepih, Wolfova ulica št. 12. Ljubljana.

★ **Izprtje delavcev** v Našički lesni industriji. Iz Zagreba poročajo dne 11. t. m.: Kakor znano, so »Našičke tvornice tanina in parne žage d. d.« dne 17. aprila t. l. izprle delavstvo v večini svojih podjetij, ker ni hotelo pristati na 15 odstotno znižanje plač. Izprtih je nad 2500 delavcev in nameščencev. Delavstvo se tudi po izprtju ni hotelo udati. Organizirano je izvrstno tako da se doslej ni izneveril niti en delavec ali nameščeneec. Gibanje vodijo: Splošna delavska zveza Jugoslavije, Zveza kovinskih delavcev in Zveza privatnih nameščencev. Topot ima delavstvo vse občinstvo nedeljeno na svoji strani, kar najboljše pričča dejstvo, da je občinski svet v Karlovcu soglasno dovolil prizadetemu delavstvu 8 tisoč dinarjev podpore, a občinstvo še posebej prispeva v stavkovni sklad. Zagrebska delavska zbornica je na lastno iniciativo posredovala prvič že koncem aprila, a do pogajanj ni prišlo, ker je podjetje zahtevalo, da morajo delavci v naprej pristati na 15 odstotno znižanje plač. Te dni je zbornica znova napravila korake, da se med delodajalci in delojemalci sklene sporazum; upati je, da topot uspe.

Ljubljana

○ **Še dobrih 14 dni** je do zrebanja loterije za Orlovski stadion. Najlepša prilika, da z malim doneskom podpreš graditev prvega stadiona v naši državi, je loterija. Poleg tega imaš upanje, da zadeneš dragocen dobiček. Zato ne odlašaj ter stopi v bližnjo trafiko ali v upravo »Slovenec« oz. v prodajalno KTD (Ničman) ter kupi srečko.

○ **Francoska razstava** v Jakopičevem paviljonu se zapre nepreklicno v nedeljo ob 18. uri.

○ **Pevsko društvo »Ljubljana«** ima danes ob 8. uri zvečer skupno vajo. Točno!

○ **Frančiškansko prosv. društvo** ima svoj društveno sv. mašo jutri ob 8. uri zjutraj na Rožniku. Določena je zato 8. ura, da se bodo društveniki vkljub tej sv. maši še lahko udeležili blagoslovitve novega doma in popoldanske proslave v Št. Vidu. K sv. maši ste vsi člani in prijatelji društva prav prirčno vabljeni!

○ **Kat. društvo rokodelskih pomočnikov** se udeleži prosvetnega dne v Št. Vidu in blagoslovitve novega Ljudskega doma v nedeljo, 16. t. m., z zastavo po deputaciji. Odhod iz Ljubljane z vlakom ob polsedmih zjutraj. Zbirališče na glavnem kolodvoru.

○ **Československá obec.** V soboto 15. t. m. večer prohidka krásne české světnice schuzka ve Zvezdě o 8.30 večer. Prijde, uvidite vzácne dílo.

○ **Iz sodne službe.** Vprašanje letnih uradnih ur. Skoro v vseh državnih, podržavljenih in tudi v zasebnih uradih imajo tako zvane letne uradne ure, ki so tako odmerjene, da urad vsled tega prav nič ne trpi, ker se odmerijo uradne ure v isti izmeri delovnega časa, saj o s to razliko, da se zjutraj prične z delom ob 7 ali ob polosmih in da se dela potem nepotrgoma, to je brez opoldanske pavze, do ene, poldev ali do dveh popoldne. Ta ureditev je posebno za letni čas jako umestna, prikladna in tudi socialna. Imamo veliko večino uradnikov vseh kategorij, uradnih in nameščencev sploh, ki si vsled slabih plačilnih in družinskih razmer nikakor ne morejo dovoliti letovišča, ker je to za nje predrag luksus. Tem ljudem bi se lahko odpomoglo vsaj nekoliko na ta način, da bi se uvedle nepotrgane dnevne uradne ure po zgoraj navedenem načinu. V tem smislu so sodni uradniki in uslužbenci napravili prošnjo na merodajno mesto. Pri vsestransko utrudljivem, telesno in duševno napornem delu v naši justični palači je prošnja gotovo popolnoma utemeljena. Sodni nastavljenici bi uvidevali, da se njih upravičene želje upoštevajo, še bolj marljivo opravljali svojo službo, sodna uprava pa bi napravila lep socialen korak naprej v prid in dobrobit svojim nastavljenem in delu samemu.

○ **Ne zlorablajte zdravnikov!** Okrožni urad za zavarovanje delavcev nam poroča: Svoječasno je urad obvestil svoje člane, da so v slučaju obolenja dolžni zdravnika obiskati v ordinacijskih urah. Klicati zdravnika na dom, je dopustno le v povsem izjemnih slučajih, ako je značaj boleznitak, da bolnik nikakor ne more sam k zdravniku. Obiski zdravnikov na domu so zvezani z visokimi stroški, ki jih mora trpeti zavarovanje. Zato morajo biti ti stroški utemeljeni v nujni potrebi. Nekateri člani tega nečjejo razumeti in na neverjeten način zlorablajo tako zdravnike kakor urad. Zato je urad določil, da bo oni član, ki je očitno zdravniku zlorabljal in ga klical na dom, dasi za to ni bila podana nujna in neodložljiva potreba, stroške obiska nosil sam. Urad je k takim ukrepom v smislu § 24. zakona o zavarovanju delavcev zakonito upravičen in je prišiljen se tega sredstva v polni in najodločnejši meri poslužiti. Ta zloraba institucije socialnega zavarovanja dosega skrajno nezdrave meje in čisto upravičeno razburja zdravnike, ki v borbi proti takemu omalovaževanju zdravniškega stanu dostikrat nehoti klicu na dom tudi v resnih slučajih ne verjamejo in so nezaupni. To razvado morajo v lastnem interesu zairati tako člani sami, kakor tudi njih delodajalci.

○ **Napredovanje pri poštni upravi.** Poštni tajnik poštnega in brzojavnega ravnateljstva v Ljubljani g. Miroslav Matjašič je imenovan za nadzornika in je pomaknjen iz 6. skupine v 5. skupino I. kategorije.

○ **Razuzdanj ponočnjaki** so se lotili v svoji pijanosti oleandro na Dvornem trgu in so napravili za 2000 Din škode. Dobro, bi bilo, da bi policija enkrat tako družbo zalotila in ji preskrbela eksemplaričen memento.

○ **Licencovanje bikov plemenjakov.** V zmislu zakona o povzdigi govedoreje morajo vsi živinorejci v ljubljanskem mestnem okolju naznaniti pisмено ali ustno v mestnem gospodarskem uradu (Mestni trg št. 27-I, vrata 13) najkasneje do 19. maja 1926 svoje bike, ki jih nameravajo uporabljati za plemenitev tujih krav in telic. Pismena s kolekom za 5 Din opremljena naznanila morajo vsebovati ime, priimek in bivališče bikovega lastnika, popis in pasmo naznanjenega bika ter napoved o že event. licencovanju (datum in št. izdane dopisnice). Vse te mestnemu gospodarskemu uradu naznanjene bike bo še tekom tega meseca pregledala posebna po oblastnem velikem županu potrjena licencovalna komisija, ki bo lastnikom najboljših pripoznanih bikov razdelila v to svrhu votirano nagrado. Čas in kraj licencovanja, kakor tudi pogoji o razdelitvi nagrade in licencovalni načrt se bo naznanilo priglasenim živinorejcem pozneje pismenim potom.

○ **Čevljarska zadruga** v Ljubljani naznanja interesotno, da se vrši prihodnja pomazalska preizkušnja v nedeljo dne 30. maja t. l. Tozadevne prijave, katerim je predložiti učno izpričevalo ter izpričevalo Obrino-nadaljevalne šole se sprejema najkasneje do 26. t. m. v zadržni pisarni, Hrenova ulica 4. — Načelstvo.

○ **Beg iz bolnice.** Iz ljubljanske bolnice je pobegnila 20 letna Doroteja Rakovec, doma iz Dobernič pri Novem mestu.

Maribor

□ **Mariborska kino-publika.** Kino Apolo je predvajal te dni bajko Peter Pan, ki je baje povsod drugod bila z izredno navdušenostjo sprejeta. V Parizu je pri glasovanju dobila med tisoč 3. mesto. V Mariboru pa je dobila — zadnje mesto, kajti v četrtek zvečer je prišlo le par oseb, tako da je predstava izostala. Mariborski kinopodjetniki so si v svojem tekmovalstvu vzgajili publiko, katero imenovani slučaj čudno osvetljuje.

□ **Nova avto zveza Maribor—Svečina.** Med Mariborom in Svečino vozi pekovski avto redno kruh. Na avtomobilu je poleg tega prostora za 4 osebe. S tem je otvorjena novo avto zveza Maribor—Svečina. Vozi dvakrat na dan.

□ **Francoski krožek.** V soboto, dne 15. maja, bo predaval gospod R. Martel, profesor francoskega jezika in slovstva na ljubljanski univerzi, v mali kazinski dvorani o Versailleskem gradu in parku in nam bo predočil krasote gradu in vrtov s številnimi projekcijskimi slikami. Naj nikdo, kdor razume nekoliko francoski, ne zamudi prilike, da sliši govoriti izbornega francoskega predavatelja, ki je sam v Versaillesu doma, o palači in parku svetovnoznane lepote, kjer so se odigrali nekateri izmed najvažnejših dogodkov svetovne zgodovine. Začetek predavanja ob osmih zvečer, vstop prost.

□ **Ilustrirani Slovenec kot učilo.** Ker je bila zadnja številka »Ilustriranega Slovenca« posvečena pisatelju I. Cankarju in je imela res izredno izbrane slike, ga zdaj praktični šolniki uporabljajo v šoli kot nazorilo.

□ **Program parkkoncerta** v nedeljo, 16. t. m., ki ga izvaja mariborska vojaška godba: 1. Jakl: »Povratek rezervistov«, koračnica. 2. Weber: »Čarostrelec«, ouvertura. 3. Dvořák: »Vltavski zvoki«, valček. 4. Puccini: »Madame Butterfly«, fantazija. 5. Gervais: »Jadrana veselja i tuzit, potpourri. 6. Fučík: »Gladatorji«, koračnica.

□ **Vaje na Slomškovem trgu** okrog stolne cerkve tudi ob času javne službe božje imajo motociklisti in kolesarji, kar pa ni na mestu. Prosimo več obzirnosti!

□ **Ekskurzija slušateljev in slušateljic** zagrebske višje pedagoške šole. Kakor smo naknadno izvedeli, naša tozadevna notica v 100 šte. »Slovenec« ni bila točna. Ekskurzije se je udeležilo 16 slušateljev in 9 slušateljic pod vodstvom dekana zagrebske filozofske fakultete g. prof. dr. L. Stjepaneka. V nedeljo so si ogledali posebno šole, v ponedeljek pa delavniško drž. železnico, zvonolivarno Bühl, tvornice »Zlatorog« in »Vltac« ter tekstilno. — Preje pa so bili še v Celju, Mežici, Fali in Rušah. Povsod so bili kar najlepše sprejeti, tako da so slušateljci v p. š. ponesli s seboj najbolje vtise.

□ **Razstava vajeniških del.** Pod okriljem Splošne zveze obrtnih zadrug je bila dne 13. t. m. ob 10. uri dopoldan otvorjena v telovadnici mešč. šole v Krekovi ulici razstava vajeniških del. Razstavo je otvoril mestni župan g. dr. Leskovar ob navzočnosti zastopnikov oblasti in povabljenega občinstva. Na razstavi so zastopane skoro vse stroke obrti z deli, ki bi bila v čast mojstrom, ne samo vajencem. Predvsem so zanimiva ključavnica, črta in strgarska dela vajencev delavnice državnih železnic. Razstava je odprta do nadalje vsak dan od 8. do 18. ure.

□ **Mlad dolgooprstež.** Policija je aretirala mladega, komaj 16 let starega Mirka Stabe-

ZEL in PLEVEL

Slovar naravnega zdravilstva.

Broširan 60 Din, vezan 75 Din.

JUGOSL. KNJIGARNA - LJUBLJANA.

in ponosna Anglija in bogata Nizozemska sta se odkupovali z velikimi vsotami, da niso opustošili njihovih obrežij. Celo močojni Karel V., ki je obvladal polovico tedanjega sveta, ni mogel nič trajnega opraviti proti drovzvitim gusarjem. Pač si je začasno osvojil Tunis, ali pridobitev ni bila trajna in pred Algirjem mu je spodletelo. Stopraj 19. stoletje je storilo konec tej človeški kugi. Zaslug gre Francozom, ki so l. 1830. razrušili najmočnejšo piratsko državo, Algir, ter jo po hudih dolgotrajnih bojih spremenili v francosko pokrajino. L. 1880. so poleg nje še podvržli Tunizijo svoji nadvladi. In ne pozabimo Angležev! Ti so potem, ko so si utrdili svojo oblast nad vsem morjem celega sveta, s svojo vztrajno energijo sploh zatrli gusarstvo. Niso poznali nobene šale napram piratski smelosti: kakor hitro so našli na kako roparsko ladjo, so brez usmiljenja celo posadko — obesili!

O naših vtisih v sedaj francoskem Tunisu kaj več v prihodnjem pismu!

„Tekstilbazar“

Ljubljana, Krekov trg 10

prodaja:

Moške klobuke »Mesalino« po Din 65.—
Kravate, svilene, fine . . . po Din 20.—
Krasne jumperje . . . . po Din 68.—

mere iz vzporedbe z velikim Nikischem. Dvofakova simfonija ima štiri stavke; že pri prvem je bilo videti, da je dirigent objel vsa celota in kakor da ima opravati z enim samim, je gradil v višek, kjer je v končnem hitrem stavku prodrl tema, osnovna misel vse simfonije. Ono simfonično sliko Novakovič Tater je oblikoval s samim naraščanjem, ki je trajalo morda skoro četrtr ure, s cezuro v sredi, ki je jemala dih, in peripetijo kakor v titansko piramido, tematično zavojljani kolos je dobil eno samo enotno monumentalno lice. Kako se je dalje vtopil v humornega Straussa z njegovim capricioso, kako podal liričnega Suka in završil z Wagnerjem, kakor da je imel svoj živ dan le z njim posla, kaže redko lastnost dirigenta, ki se kakor dober igralec vmisli v vsakojako vlogo in je značaja vsake objektivno pravičen. Končno je dodal še Dvofakov ples, silovito ritmično stvar, pa s kantilenami, ki so bile naravnost pevno-linjski obdelane. Samo še pri Borovskem smo videli letošnjo sezono tako moderno, današnjemu naprednemu glasbenemu čutu doraslo interpretacijo, delec pri Zikovih ali Ševčikovih, Talich pa je dokazal, da moderna nesentimentalna plastično-arhitektonska interpretacija ni nič manj umetnost, kakor stara temperamentna in občutenjska. Kdo ve, kdaj smo zadnjič čuli v Ljubljani kaj podobnega in kdaj bomo zopet; Talich je celo nehoti ovrgl frazo, da naša publika glasbeno nima visokih zahtev in ne spominjamo se koncerta, ki bi bil Union tako napolnil, tudi podobnega aplavaža se nismo slišali. Triumfirala je čista umetnost. Ko je šel Talich iz Ljubljane, so pa triumfirali njegovi sovražniki in klike. V.

Koncert Češke Filharmonije žal ni potekel brez neprijetnosti. Vaclav Talich slovi za specialista v interpretaciji Beethovna, kar si je po njegovem značaju lahko misliti, in na sporedu Češke Filharmonije za vsa turneja, izdanem že pred meseci, čitamo Beethovenovo Sedmo na ljubljanskem programu. V sredini »Narodov« čitamo, da se je član glavnega odbora Glasbene Matice G. Lajovic nedavno odpeljal k g. Talichu v Trst glede »končne redakcije programov« in pred dobrim tednom so med našimi glasbenimi krogi zakrožile vesti, da je G. Lajovic zahteval, naj se Beethoven zameni z Dvofakovo E-simfonijo. Bilo je nekaj ogroženja zato, ki pa se je pomirilo, kakor hitro so izšli plakati, na katerih je stal in vlekel Beethoven. Toda žal, ti plakati so bili samo pesek v oči in maneuver. Par sekund pred začetkom koncerta je bilo občinstvo neprijetno dirjeno, ko se je naznanila izprememba in občinstvo, pooblaščen sem izjaviti to od najmanj trideset glasbenikov in interesentov, se je čutilo za svojega Beethovna osepeljano, zakaj marsikdo ne bi bil obiskal koncerta, če bi ga ne bilo na programu. Že parkrat smo na tem mestu bili ono individualistično-avtokratski nastopajočo glasbeno politiko g. predsednika naše Filharmonije Lajovic, ki je našemu glasbenemu življenju v kvar. To je isti G. Lajovic, ki je znan po svojem delu zoper »Beethoven—Bachov strupe«, in znan po svojem zagovarjanju analfabetizma. Če je na izbiro Beethovna in Dvofak, se on odloči za Dvofak, ker ni Nemec — potemtakem je isti osebi umetnostna kvaliteta v tem, kakšen jezik govori avtor skladbe? Kakor je to absurdno misliti si, vendar moramo pomisliti, da je zadnjič kot merodajen »odbor« za ureditev naše koncertne sezone dopustil Italijanki Ferrari svirati šund Carmen-fantazije na našem resnem komornem ordu, sedaj pa nas je pripravil ob Beethovna in nam bo morda v kratkem tudi porezal ušesa. Mislim, da Slovenci vendar ne bomo tako mehkuđni, da bomo to še dalje trpeli. To niso napake, nego je sistem, Lajovic ga v svojih spisih zagovarja obenem z analfabetizmom! Ne bom rekel, naj umetnik pusti politiko in upravo in organizacijo (Bilderkünstler rede nicht!), nego spričo dejstva, da Slovenska Filharmonija pod Lajovicim vodstvom beleži že osmo leto absolutne brezdelice na polju skrbi za slovenski filharmonični orkester, bom vprašal Lajovicve volilce, ali jim gre za napredek slovenske glasbe ali pa za kult g. Lajovic? Jeli ne vidite kolosalnega pomena Češke Filharmonije za glasbo, komunikacijo in posredno za politični ugled Češke? Ugotavljamo, da ljubljanski koncerti niso zadeva osebe g. svetnika Lajovic (to bodo Slovenci poslušali, kar bom jaz rekli), nego kolektivni interes in potreba. Vprašamo g. Lajovic, kdo ga je za imenovani korak pooblastil in kaj je njegovo društvo v osmih letih storilo za ustvaritev stalnega domačega filharmoničnega orkestra? Jeli misli, da so koncerti radi nas, slovenske glasbene publike tu, ali pa misli, da je slovenska glasbena publika radi njega tu? Predlagamo, naj glavni odbor Glasbene Matice skrbi za osnovevanje odbora, ki bo posrbeval za povabila in redakcije koncertnih programov in v katerem bodo imeli pravico glasovanja glasbeni referenti vseh naših listov in revij, ki bodo mogli zastopati želje naše glasbene publike. — In še eno: »Jutrov« referent hladno konstatira to programsko izpremembo, t. j. malo čedni maneuver in potegovanje ljudi za nos, ne da bi zavzel stališče za ali proti, »Narodov« pa Lajovic celo opravičuje. Proč s kličkami, komur je za stvar! — (Pismo podobne vsebine s par sto podpisov je bilo odposlano Češki Filharmoniji.) V.

Slavni francoski pianist Alfred Cortot se pripelje v ponedeljek v Ljubljano ter priredi tu v ponedeljek dne 17. t. m. pianistični koncert v Filharmonični dvorani. Spored je sledeče sestavljen: Vivaldi: Komorni koncert. Chopin: Andante spianato et polonaise, Chopin: 24 preludijev, Saint-Saens: Etude v obliki valčka in Bourree za levo roko, Debussy: Potopljena katedrala, Albeniz: Segedilla in Liszt: Druga (ogrška) rapsodija. Brez dvoma bo najzanimivejša druga točka sporeda, to je 24 Chopinovih preludijev. Pianist Cortot je rojen 26. septembra 1877 v Nyon pri Genju. Ze kot otrok je prišel na pariški konservatorij ter študiral klavir pri prof. Decombes, učencu slavnega Chopina. Postal je navdušen Wagnerijanc in kot tak tudi kopretitor na gledališču v Bayreuthu. Po svojem povratku je ustanovil v Parizu koncertno družbo ter je z njenim orkestrom izvajal in dirigiral razna svetovna, v prvi vrsti Wagnerijanska dela. L. 1905. je ustanovil s Thibaudom in Casalom komorni trio. Leta 1907. pa je postal prof. konservatorija. Po vojni pa se je posvetil skoro izključno francoski glasbi, katero sedaj z največjim uspehom propagira v svojih koncertih. Predprodaja vstopnic za ta večerni koncert v Matični knjigarni. Cene navadne koncertne.

KONCERT ŽENSKEGA UCITELJSKEGA POD OKRILJEM LJUDSKE UNIVERZE V MARIBORU.

Mladinske prireditve so rodno nekako merilo dela v šoli in zanimanja v javnosti za to delo. Preteklo sredo, 12. t. m. je žensko učiteljsko pokazalo, da ima voljo voditi zavod k napredku v glasbenem oziru. Voditeljica koncerta prof. E. Ropsova je gotovo z vsjo ljubeznijo udana temu svojem delu. Zato je ob občinstvo posebno po izvajanju njene kompozicije »Vasovalec« pozdravljala. Pri mesanem zboru je možki zbor Glasbene Matice poslušal svoje polne glasove. Koncert je bil primeroma dobro obiskan, stariši so se zanimali za svoje hčerke in njihov nastop. Tako je ta koncert uspel v vseslošno zadovoljnost.

Ljubljansko gledališče

Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

Sobota, dne 15. maja: LADJA TENACITY. Premijera. Izven.

Opera.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Sobota, dne 15. maja: ZONGLER NAŠE LJUBE GOSPE. Red B.

Nedelja, dne 16. maja ob 15. uri pop.: GROFICA MARICA. Izven.

Ponedeljek, dne 17. maja: Zaprt.

»Pygmalion« zadnjikrat v sezoni. Drama ponovi v nedeljo, 16. t. m. to velezabavno angleško komedijo zadnjikrat v tej sezoni. Igra je nad vse zabavna in privlačna ter slika v smehopolnih scenah pot uboge deklice Elize od navadne cvetličarke do dostojanstvene dame. Igra je tudi za mladino primerna.

IVAN CANKAR: JAKOB RUDA.

Predstava v počaščenje 50 letnice rojstva Ivana Cankarja.

Ne olepšujmo in povejmo na vsa usta, da se je ta večer, ki so ga napovedovali kot velik praznik, ponosrečil kot malokatera navadna gledališka premiera. Ne vem, kdo odgovarja za tisto ponižujočo reklamo, ki smo jo zadnje dni brali tu in tam, najti to, da bo ta večer zbrana v gledališču vsa duševna elita, bodisi tisto nisko opravičevanje, da je Jakob Ruda slabotno delo, da so igralci utrujeni itd. Če se je gledališče odločilo za proslavo, katero je v začetku leta slovesno napovedalo, naj ne izkazuje milosti Iv. Cankarju, ker je nikoli ni potreboval, temveč naj se potruji vsaj toliko, kot se potruji za kak igralski jubilej in naj ta večer odlikuje vsaj s tisto iskrenostjo kot izvestne letošnje premiere. Tudi v občinstvu nismo mogli najti kakga prazničnega sledu: niti običajnih obiskovavcev ni bilo kaj prida, kaj še, da bi bili videli na odličnih sedežih naše javne predstavnike. Tiba potrost in precejšnja praznosta sta spremljali Jakoba Rudo. Delo bodo itak igrali za gledališke naročnike, zato ga bomo tedaj ocenili, kakšni prebrščilo je delo, da se je slovensko gledališče oddolžilo našemu največjemu dramatiklu s tako žalostno proslavo. Fr. K.

Mariborsko gledališče

Repertoar:

Sobota, dne 15. maja ob 20. uri: VESELI KMET. Ab. C.

Nedelja, dne 16. maja ob 20. uri: VESELI KMET. Ponedeljek, 17. maja: Zaprt.

Torek, dne 18. maja ob 20. uri: MARIJA STUART. Jubilejna predstava. Petindvajsetletnica umetniškega delovanja g. Berte Bukšekove.

Petindvajsetletnica umetniškega delovanja g. Berte Bukšekove. V torek, dne 18. maja bo proslavila odlična umetnica mariborska gledališča g. Berta Bukšekova petindvajsetletnico svojega umetniškega delovanja. Kdor pozna mizerne razmere naše predvojne dobe, ko je bil ta pokle spričo naših tedanjih malomeščanskih okolščina naravnost mačehovstvo omalovaževan, bo znal vsaj približno ceniti poštvovalno, kulturno in umetniško delo. Petindvajsetletni gledališki jubilej je jubilej dela, samozatajevanja, ki pa je neobhodno potreben predpogoj za neselično umetniško udejstvovanje. Zato smo prepričani, da bo znalo naše občinstvo s mnogoštevilnim obiskom pravilno ceniti zasluge jubilantke. G. Bukšekova bo nastopila pri tej priliki v Schillerjevi tragediji »Marija Stuart« v naslovni vlogi. Iz prijaznosti bo sodelovala pri tej predstavi v vlogi »Kraljice Elizabete« ga. dr. Zakrajškova. Režija je v rokah g. R. Zeleznika. — Nakup vstopnic pa pripravljamo v predprodaji. Vstopnice se že lahko rezervirajo pri dnevnih blagajni od 9—10 in od 15—17, telefon 382.

Knjige in revije

»Zakleti grad«. Romantična igra v petih dejanjih. Spisal dr. Alojzij Remec. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1926. Cena 22 Din. — Ta igra je list iz davnih dni našega naroda, ko je z znamenji na nebu šla črna smrt skozi slovenske dežele, ko so v plamenih grad umirale žrtve praznovanja, ko je zbegano ljudstvo iskalo rešitve iz krutih krivic in iz borbe med luteranstvom in katoličanstvom. Romantična snov iz burnega 16. stoletja daje igri tajinstven okvir, iz katerega stopajo osebe, kakor das o olivce iz starih kronik in iz narodne pesmi. Grad, razvratni, v bistvu pa nesrečni gospod Ludovik de Vacano, možu nad vse zvesta grofica Katarina, ljubka spletnica Marjetica, racionalistični grajski pisar — vas, zagonetni večni žid, skopuški kučmar, romarji, tovarniki in tlačani: to sta oba svetova v igri, vsak s svojo zgodbo in svojimi ljudmi. Iz daljnega sveta pa je pripeljala bela cesta domov spokornika Leonharda de Vacano in popotnega šolarja iz Padove, očeta in sina, ki ne vesta drug za drugega. Dočim zadene Leonharda smrtonosna krogla, ki mu jo je poslala v srce prevelika uslužnost njegovega lastnega sluge, se reši šolar z Marjetico edini iz vseh grozot, ki uničijo propadajoči plemiški rod in njih grad. Bujna pestrost Vaivazorjevih zgodb in trpka preprostost narodne pesmi, dajeta igri poseben čar. Veselje in žalost, temna tragika in staroveški humor se mejnata s senco in lučjo v igri. Borbe in trpljanje, smrt in zmaga osebnosti v igri ustvarijo občutje, kir aste preko preteklosti v brezčasnost in v boljši, jasnejši svet ljubezni in pravice. »Zakleti grad« bo kot knjiga našel številne bralce. A tudi kot igrsko delo si osvoji pot na naše odre. Izraziti značaj in romantična zgodba bodo zanimali igralce in gledalce do zadnjega. Vse pesmi v igri je uglasbil Zorko Prelovec, povsem v skladu z značajem igre. Te skladbe so izšle obenem z igro in jim je uspeh zagoočjen, kjerkoli se bo »Zakleti grad« vprizoril.

Nemška vladna kriza.

Berlin, 14. maja. (Izv.) Državni predsednik je poveril vodstvo državnih poslov dr. Gesslerju kot najstarejšemu ministru. Dr. Gessler je sprejel tudi mandat, da bo sestavil novo vlado iz sedanjih koalicijskih strank. Gessler upa, da bo pridobil za vladno večino nemške nacionalce, ker so socialni demokrati izrekli, da ne zaupajo dr. Gesslerju.

Berlin, 14. maja. (Izv.) Dr. Gessler je bil danes ob 1 popoldne v avdienci pri državnem predsedniku, kjer mu je poročal o razpoloženju posameznih strank. Kakor se doznava, Gesslerju ne bo mogoče, da na sedanjih temeljih sestavi novo vlado. Končno se bo izjavil o položaju jutri dopoldne.

Rim, 13. maja. (Izv.) Kralj je podpisal ukaz, s katerim se imenuje 2650 županov v 24 provincijah. Ukaz stopi v veljavo 18. maja.

Vojaška revolucija na Poljskem.

Moravska Ostrava, 14. maja. (Izv.) Po vesteh, ki so včeraj prispale na mejo, je razvidno, da se zmešnjave na Poljskem še vedno večajo. Če se v najkrajšem času ne posreči poravnati konflikta, je državljanska vojna neizogibna. Pilsudski ima zelo ugoden položaj, ker se mu je pridružilo veliko novih garnizij. Nevarnost je, da se bo revolucionarnemu gibanju pridružilo tudi delavstvo. Poštno in telegrafsko osebje se pripravlja na stavko. Telegrafski promet itak že slabo posluje. Cene življenjskim potrebščinam so tekom nekaj ur že zelo poskočile. Za en dolar se ponujali že 12 zlotov ali še več. Železniški promet z inozemstvom dosedaj še posluje redno. Vendar vlaki ne vozijo do Varšave, ampak se ustavljajo v 66 kilometrov oddaljeni postaji Skerniewizy. Od te postaje do Varšave so vse železniške tračnice razdejane. Tudi vse telefonske žice so potrpane. Železniške proge so zasedle Pilsudskijeve čete s strojnimi in ne pustje nikogar v Varšavo. Na mejo prihajajo najrazličnejše alarmantne vesti, katere je treba sprejemati z največjo rezervo. Po teh vesteh je Pilsudski že dobil v svojo oblast vsa vladna poslopja. Vsi ministri so bili aretirani in odpeljeni v zapor. Iz Tešina so vse čete odšle v polni bojni opremitvi proti Lvovu. Po zadnjih vesteh so se danes ponovno vršili boji, pri katerih je bilo ubitih 18 oseb, 80 pa ranjenih. Po drugih vesteh je bilo mrtvih 150 oseb.

Varšava, 14. maja. (Izv.) (Poljski tiskovni urad.) V vseh pogajanjih zahteva Pilsudski takojšen odstop vlade. Oseba državnega predsednika ni predmet razprav. Upostava popolnega miru je vprašanje nekaj ur. V provinciji vlada popoln mir.

Gdansk, 14. maja. (Izv.) Po vesteh iz Varšave je Pilsudski imenoval poslanika v Angori Romana Knolla za poverjenika za zunanje zadeve.

Varšava, 14. maja. (Izv.) Pilsudski je zasedel nekaj ministrstev: ministrsko predsedstvo, poštno in vojni ministristvo in poslopje generalnega štaba. Vlada se nahaja v Belvedere in obvlada južni del mesta. Sejmski maršal Rataj vodi pogajanja. Predsednik republike ni odstopil. Tudi vlada ni še podala ostavke.

Praga, 14. maja. (Izv.) Po vesteh iz Varšave je v četrtek zjutraj odkorakalo iz Pomorjanskega veliko število vladni danega vojaštva proti Varšavi. Vladnim četam poveljuje generala Macevski in Heller, ki sta zastražila vladno palačo Belvedere. V četrtek o polnoči je bil Belvedere še v rokah vlade. Ves telefonski in telegrafski promet je ustavljen.

Varšava, 14. maja. (Izv.) Čete generala Hallerja hite vladni na pomoč. Poznana j s k a garnizija se bliža Varšavi, da nastopi proti Pilsudskemu. Generala Sikorski in Rozadowski proglašata Pilsudskega za navadnega upornika in se s svojimi četami pridružujeta generalu Hallerju.

Praga, 14. maja. (Izv.) Pilsudski je izdal mobilizacijsko povelje na vsa poljsko vojsko. Čete, ki so bile v varšavski garniziji še zveste vladi, so se Pilsudskemu brezpogojno udale. Pilsudskijeve čete so zasedle poštno poslopje in brojavno centralo. General Romer, poveljnik kora v Lublinu se je izjavil za Pilsudskega. V Krakovu in Lvovu so socialni demokrati pridrili manifestacije za Pilsudskega. Pilsudski je odstavil vladnega komisarja Tlučovskega v Varšavi.

Moravska Ostrava, 14. maja. (Izv.) Vlada je nad Poljsko proglašila izjemno stanje. Predsednik republike je pozval prebivalstvo, naj vzdrži red in mir, naj ostane zvesto ustavni vladi, ker je Pilsudski s svojim uporom zapustil tla zakona. Vojni minister je pozval čete k pokorščini. Predsednik republike Wojciechovski se je predčerašnjim, ko je Pilsudski vkorakal v Varšavo, osebno napotil upornemu maršalu nasproti in oddal njegovim prvim stražam pismo, v katerem ga poziva naj se uda. Maršal je odgovoril, da nima namena dati oblasti iz rok. Takoj nato je Pilsudski zahteval demisijo Witosove vlade. Predsednik republike je imenoval generala Rozmanskoga za poveljnika vladnih čet in izdal ukaz za boj proti Pilsudskemu.

Moravska Ostrava, 14. maja. (Izv.) Ponekod v poljskih mestih nastopajo fašistovske čete proti pristašom Pilsudskega. Socialisti so proglasili stavko železničarjev. Osrednji odbor poljske socialnodemokratske stranke je izdal proglas proti sedanjim vladim. Zahteva, da se mora sestaviti nova vlada.

Radić na shodih.

Zagreb, 14. maja. (Izv.) Stjepan Radić je imel včeraj shode v Novi Gradiški in Požeji. Spremljala sta ga minister Pucelj in podtajnik Pernar. Radić je bil na obeh shodih precej nerazpoložen, ker je računal, da bo udeležba na shodih veliko večja. Radić je v svojih govorih zelo hvalil radikale in je rekel, da je njegovi stranki najbližji program radikalne stranke. Glavna važnost ni v sporazumu, nego v tem kar on misli. Govoril je potem o korupciji in je posebno napadal dr. Lazo Markovića. Minister Pucelj je bil poln hvale o Stjepanu Radiću in ves njegov govor so bile samo običajne fraze. Zborovanje je napravilo na kmetске ljudi zelo slab vtis. V Požeji je prišlo med zborovanjem do incidenta med pristaši HPS, katerih

Praga, 14. maja. (Izv.) Iz Krakova poročajo, da je med ljudstvom nastalo vsled zadnjih dogodkov veliko vznemirjenje. V večjih mestih se je delavstvo izrazilo za Pilsudskega, dočim se je na Pomorjanskem akademska mladina izjavila proti njemu.

Praga, 14. maja. (Izv.) Iz Varšave prihajajo poročila, da še vedno trajajo hudi boji, pri katerih je bilo 200 oseb mrtvih, 1000 pa ranjenih. V Varšavi so vse ulice zabarikadirane. Socialno demokratska stranka je proglasila stavko. Vlada je izdala oklic na prebivalstvo, da naj stopi na stran vlade. Vlada se še vedno nahaja v Belvedere. Edino trgovinski minister je z letalom odpotoval na Pomorjansko. Vladni krogi objavljajo dalje, da so nastali ostri spori med pristaši Pilsudskega. Dosedaj je vlada še trdno odločena, da bo z vsemi sredstvi poskušala zatreti upor. Odločitev bi morala pasti še danes. Z vseh krajev Poljske prihajajo v smeri proti Varšavi vladne in Pilsudskijeve čete.

Breslava, 14. maja. (Izv.) Zgornjo šlezjsko časopisje poroča, da so Litvanci izrabili zmede v Poljski in so zasedli vilnsko ozemlje, glede katerega je vladal stalen spor med Litvansko in Poljsko.

Praga, 14. maja. (Izv.) Iz Lvova poročajo, da so se na rusko-poljski meji začeli zbirati večji oddelki sovjetske vojske. Obmejne čete so zaprosile za ojačanja, ker se boje, da bodo rdeče čete vpadle v Galicijo.

Praga, 14. maja. (Izv.) Po nekaterih poročilih je most med predmestjem Prago in Varšavo razprt. Kot najvažnejšega nasprotnika Pilsudskega imenujejo generala Sykorskega. Poljski socialisti so objavili izjavo, v kateri označujejo sedanjo Witoszevo vlado kot najreakcionarnejšo, v kateri se zbirajo najtemnejši elementi: fašisti in monarhisti in ki groze spraviti državo v propast. Vsi pošteni elementi se morajo združiti v tem boju proti vladi. Sedanja vlada nosi odgovornost za vse izgrede. Levičarske stranke so prosile za sprejem pri prezidentu, pa jim je bilo javljeno, da je zaposlen in da jih ne more sprejeti. Zato je tudi on odgovoren za sedanje stanje.

Praga, 14. maja. (Izv.) Poljski poslanik v Pragi je danes podal o položaju sledeče informacije: Vlada se nahaja v palači Belvedere. Pilsudski zahteva odstop vlade. Pogajanja o odstranitvi spora vodi maršal Rataj. Oseba prezidenta republike stoji izven pogajanj. Ves spor nima vzrokov v znanji ali notranji politični politiki vlade. Sedaj vlada mir v Varšavi, kakor tudi v provinci.

London, 14. maja. (Izv.) Po poročilih iz Poljske se razširjajo nemiri tudi že na deželo. Večina okrajnih oblastev se izjavlja proti maršalu. Ta pa upa, da bo v kratkem gospodar cele dežele, ker sta Wilna in Grodno, vojaško najvažnejši točki trdno z njim. Po nepotrjenih poročilih je med varšavskimi poboji padel tudi bivši vojni minister Zeligowski. Rozarjski poveljnik kora in bivši vojni minister Sosukowski je po teh vesteh napravil samourok.

OSEBNOST PILSUDSKEGA.

Jozef Pilsudski je bil rojen 1867 v Zulowu v Wilnski guberniji. Je potomec stare plemiške rodbine, ki se je vedno borila proti Moskvi za vzpostavitev Poljske. Mladi Pilsudski je v vsej okolici propagiral poljsko samostojnost, se na vseučilišču zapletel v afeze in bil zato izključen. Vedno je bil v prvih vrstah revolucionarjev in se pridružil socialističnemu gibanju. Leta 1888. ga je oblast izgnala v Sibirijo odkoder se je pa vrnil že po štirih letih. Tedaj je deloval skupno s sedanjim predsednikom republike Wojciehovskim. 1901 so ga zaprli pa je ušel iz petrogradskih policijskih zaporov v Krakovo. 1904 je potoval v Tokio. 1906 je organiziral socialistične bojne čete v Lvovu in Krakovu. V tem času so nastale tudi čete strelcev, iz katerih so izšle kasnejše legije. Od 10. januarja do 24. junija 1917 je bil predsednik časnega državnega sveta v Varšavi. Na predlog nemških okupacijskih oblastih je bil interniran v Magdeburgu. 1918 se je vrnil v Poljsko, prevzel vrhovno poveljništvo poljske vojske in bil 14. decembra 1918 izvoljen za državnega poglavarja. Sklical je ustavodajni sejm. Na tem mestu je Pilsudski ostal do 1922. V armadi je kot edini poljski častnik dosegel maršalsko palico. Desničarske stranke ga ostro napadajo.

IZ DRUŠTVA NARODOV.

Zeneva, 14. maja. (Izv.) V seji odbora za reorganizacijo Društva narodov je izjavil zastopnik Španije Pallacios, da Španija vztraja na svoji zahtevi, da se ji da stalno mesto v svetu. Pri debati o razdelitvi nestalnih mest je Cecil izjavil, da ne vztraja na zahtevi, naj se ustanovi ravno 9 nestalnih mest.

Zeneva, 14. maja. (Izv.) V komisiji za reorganizacijo sveta Društva narodov se je zavzemal zastopnik Sjoborg za status quo.

Gospodarstvo

Poštni čepovni promet v aprilu 1926. V mesecu aprilu t. l. je znašal promet poštne hranilnice 8222 milijonov Din; od tega brez gotovine 1346,6 milijona Din ali 41,8%. Stanje računov v celoti dne 30. aprila 12.859 (dne 30. marca 12.737), na Ljubljano odpade 4282 (4252). Stanje vlog je bilo: dne 28. febr. 274,9 (v Ljubljani 68,3) milijona Din; 31. marca 240,6 (v Ljubljani 52,1) milijona Din in 30. aprila 271,9 (v Ljubljani 63,9) milijona Din.

Iz Zveze hrvatskih industrijcev. Dne 10. t. m. se je vršila seja odbora Zveze hrvatskih industrijcev, na kateri je bilo podano poročilo o letošnjem poslovanju Zveze in o njenih aktivacijah. Nadalje je bilo sklenjeno, da se vrši redni občni zbor dne 6. junija letos in da se Zveza ne udeleži konference Mednarodne organizacije poslodajalskih organizacij.

Urad leipziškega sejma v Belgradu. Kakor nam poročajo iz Belgrada, se je otvoril urad leipziškega sejma za Balkan, katerega vodi g. H. W. Schuster.

VI. Ljubljanski velesejem. Zagotovili smo si primeren razstaveni prostor prilikom letošnjega velesejma od 26. junija do 5. julija, da omogočimo največjim obrtnikom, ki bi sicer ne mogli razstaviti svojih proizvodov, udeležbo na velesejmu. Razstavo predmetov vseh teh obrtnikov bo organiziral Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani, ki bo tudi deloma kril stroške za dekoracijo, razstavo in drugo. Pomoči najbolj potrebni interesenti naj prijavijo svojo udeležbo uradu za pospeševanje obrti v Ljubljani, Krekov trg št. 10, ki bo določil, katerim obrtnikom se prostor dodeli. Prijave naj se pošljejo takoj.

Obvezno računanje v šilingih v Avstriji. Po naredbi zvezne vlade je računanje v šilingih obvezno od 1. julija dalje za vsa javna rač. mesta, kakor za vse osebe, ki so obvezane voditi trgovske knjige.

Iz dunajskih bančnih krogov. Kakor javljajo dunajski listi, stojimo pred priključitvijo dunajske Anglo-Austrian Bank Wiener Bankverein, dočim bi se londonska centrala amalgamirala z nekimi drugimi angleškimi bankami v zavod s kapitalom 2 milijonov funtov šterlingov. Po drugi verziji bi prišel za priključitev tudi »Kreditanstalt«. Nadalje poročajo, da se bosta v teku meseca maja letos fuzionirali tudi 2 manjši dunajski banki.

Zakonodajno delo v Češkoslovaški. Iz Prage poročajo, da je že izdelan zakonski predlog o konkurznem postopanju. Nadalje je izdelan tudi predlog o stabilizacijskih bilancah, ki bi se imel uveljaviti že v juniju t. l.

Tršaške paroplovne družbe. Lloyd Triestino izkazuje za lansko leto 7 in pol milijona lir čistega dobička. Na običnem zboru je bilo sklenjeno zvišati kapital od 100 na 150 milijonov lir. Lloyd ima sedaj 44 parnikov z 203.000 bruto reg. ton. Dve veliki motorni ladji gradl. Parniki Lloyda so lani prevozili 93.000 oseb in 1.095.000 ton blaga (l. 1924 101.000 oseb in 965.000 ton blaga. Dividenda je 10%. Navigazione Libera Triestina izkazuje dobička 12 milijonov; dividenda 7%. Kapital 150 milijonov lir, ladji 37 s 204.000 tonami. Prevozila je lani 900.000 ton blaga. Stabilimento Tecnico Triestino izkazuje dobiček 4 in pol milijona; dividenda 6%.

Francoska avtomobilska industrija. Na izrednem običnem zboru delničarjev je bilo sklenjeno spremeniti firmo znane tvrdke »Peugeot« v »D. d. za avtomobile Peugeot«, medtem ko se za fabrikanje koles ustanovi posebna d. d.

Svetovni sindikat bakra. V Ameriki so že ustanovili producenti bakra svoj novi eksportni sindikat. V kratkem pride v Evropo predsednik »Metal Sales Corporation«, ki naj bi pripravil teren za ustanovitev svetovnega sindikata pod imenom »Copper Export Trading Co.« Sindikat bi obsegal 90% svetovne produkcije.

Obitek bankovcev v Rusiji. Dne 1. t. m. je znašal obitek bankovcev v Rusiji (samo pravi bankovci Gorbanke = državne emisijske banke) 785 milijonov rubljev napram 722 milijonom sredij aprila. Metalno in devizno krizje je znašalo 1. maja 227 milijonov, bančna garancija pa 553 milijonov.

Borza

Dne 14. maja 1926.

Denar.

Zagreb. Berlin 13.50—13.54 (13.51—13.55), Italija 209.01—210.21 (224.87—226.07), London 275.5250—276.72 (275.40—276.60), Newyork 56.54—

56.84 (56.545—56.845), Pariz 176.19—178.19 (177.45—179.45), Praga 167.78—168.78 (167.75—168.75), Dunaj 8.0050—8.0450 (8.00—8.04), Curih 10.96—11 (10.96048—11.048).

Curih. Belgrad 9.1125 (9.11), Budimpešta 72.2750 (72.20), Berlin 123.0750 (123.075), Italija 18.70 (20.56), London 25.1425 (25.13), Newyork 517 (517.20), Pariz 16.10 (16.25), Praga 15.3150 (15.31), Dunaj 72.9825 (78), Madrid 74.85 (74.40), Bukarešt 1.90 (1.00), Solija 3.74 (3.74), Atene 6.39 (6.40), Varšava 40, Amsterdam 207.85 (207.85), Bruselj 15.90 (16.25), Stockholm 188.45 (188.45), Oslo 111.75 (111.75), Kopenhagen 135.50 (135.30).

Dunaj. Devize: Belgrad 12.47—51, Kodanj 183.30—70, London 34.935—495, Milan 25.55—65, Newyork 707.15—709.65 (tek 704.95—709.10), Pariz 22.02—12, Varšava (radi puča ni podatkov). — Valute: dolarji 706.90, francoski frank 21.97, lira 25.55, dinar 12.475, češkoslovaška krona 20.91.

Praga. Devize: Lira 124.35, Zagreb 59.52, Pariz 105.05, London 164.02, Newyork 33.70.

Vrednostni papirji.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 77—78, vojna odškodnina 909—816, zastavni listi 20—22, kom. zadolžnica 20—22, Celjska 198—196, Ljublj. kreditna 175 den., Merkantila 102—102, zaklj. 102, Praštediona 888—878, Slavenska 49 den., Fred. zavod 165—175, Strojne 85 bl., Trbovlje 340—350, Vevče 100 den., Stavbna 55—65, Sešir 103—104, zaklj. 104.

Zagreb. 7% invest. posoj. 77.50—78, agrari 42.50—43, vojna odškodnina 810—811, maj 310—312, junij 314—315, Hrv. esk. 104—105, Kred. 106 107, Hipobanka 58.50—59, Jugobanka 196—97, Praštediona 865—870, Ljublj. kreditna 175 den., Slavenska 30 bl., Srpska 133 bl., Nihag 20 bl., Slavex 130 bl., Slavonija 37.50—38, Trbovlje 340—350, Vevče 100 den.

Dunaj. Podom.-savska-jadrana. 788.000, Zirno 788.000, Alpine 220.000, Greinitz 115.000, Trbovlje 434.000, Hrv. esk. 122.000, Leykam 128.000, Hipobanka 71.300, Slavonija 44.000.

Blago.

Ljubljana. Les: Hrastovi neobrobjeni plohi, 80 mm, od 304 m dolž., od 20 cm šir. naprej, fco vag. meja 2 vag. 1630—1080; 1080, hrestovi obrobjeni plohi (podnice), 50 mm — 2.65 in 2.80, 43 mm — 2.65 m, fco vag. meja 1 vag. 1280 1280, zaklj. 1280, hrastovi plohi obrobjeni (podnice), 60 mm — 2.65 in 2.80 m, fco vag. meja 1 vag. 1280—1280, zaklj. 1280, deske smrekove, 32 mm, I, II, 1 vag. 560—560, zaklj. 560, deske smrekove, 25 mm, I, II, vse od 4 m, od 16 cm naprej, blago suho, fco vag. meja 1 vad. 540—540, zaklj. 540, bukovi plohi, 80, 100 mm deb., 2.50 m dolž., fco valjad, post. 1 vag. 450—450, zaklj. 450, tramj po notj kupca, fco naklad. post. 1 vag. 270—270, zaklj. 270. — Zito in poljski pridelki: Pšenica baška 76-77 kg, 2%, fco vag. naklad. post. 300 bl., koruza, suha, zdrava, fco vag. Novi Sad 134 bl., koruza inzulanka, fco sl. p. 165 bl., ajda, fco v. sl. p. 260 bl., proso rumeno, fco vag. slov. post. 210 bl., rž, fco vag. slov. post. 210 bl., krompir beli, fco vag. slov. post. 60 bl. — Seno, s, i, a, m: Seno v balah, polsladko, fco vag. slov. post. 60 bl.

Sport

Petnajstletnica Ilirije.

Nacionalni ženski lahkoatletski meeting in Internationalni moški lahkoatletski meeting, ki ju je v sredo in četrtek priredil SK Ilirija, sta lepo uspela. Na startu se je zbrala elita jugoslovanske lahke atletike in nekateri izvrstni inozemski atleti, med njimi avstrijski rekorder na srednje proge Friebe (Grazer AK). Organizacija obeh meetingov je bila dobra in točna, postavljenih je bilo nekoliko novih jugoslovanskih rekordov. Ženskega meetinga so se udeležili poleg Ilirije Hašk iz Zagreba ter ljubljanska kluba Atena in Primorje, moškega poleg Ilirije GAK (Gradec), KSV (Celovec), KAC (Celovec), ASK in HASK iz Zagreba, SK Ptuj in Primerje. Rezultati so z ozirom na začetek sezone v nekaterih disciplinah še slabejši, ženski pa povprečno jako dobri.

Najboljši ženski rezultati: Tek 60 m: Spornova (Ilirija) 8.8 sek. — 100 m: Spornova 14 sek. — 200 m: Spornova 30. 2 sek. — Stafeta 4 krat 100 yardov: Ilirija 51. 2. — Stafeta 50 plus 50 plus 100 plus 200: Ilirija 58 sek. — Kroglja

8.628 kg): Bernikova (Il.) 9.40 m, izven konkurenca 10.895 m (nov jugoslov. rekord). — Kroglja obojoročno (desno in levo): Bernikova 17.59. — Disk (1 kg): Križeva (Primorje) 28.405 m (nov jugoslov. rekord). — Disk obojoročno: Križeva 52.825 m. — Koplje 800 g: Križeva 23.40. — Skok v višino: Cimpermanova (Atena) 130 cm. — Skok v daljavo s zaletom: Spornova 475 cm (nov jugoslov. rekord). — Končna klasifikacija po točkah: Ilirija 77 točk, Primorje 22, Atena 20, HASK 5.

Rezultati moškega lahkoatletskega meetinga: 100 m: 1. Haderer (KSV) 11.6; 2. Stepišnik (Il.), 3. Spahić (ASK).

400 m: 1. Močan (Pr.) 54.5; 2. Plechaty (HASK); 3. Arhar (Pr.).

1500 m: 1. Friebe (GAK) 4:08.4; 2. Rosenkranz (HASK); 3. Vidic (Pr.).

5000 m: 1. Slapničar (Pr.) 17:00.8 (nov jug. rekord); 2. De Reggi (Il.); 3. Penteker (Ptuj).

Skok v daljavo: 1. Spahić 632 cm; 2. Haderer 619.5; 3. Zivanović (Il.) 612.

Skok v višino: 1. Jakupić (HASK) 160 cm; 2. Leandrov (ASK) 160; 3. Held (GAK) 155.

Skok ob palici: 1. Held 330 cm; 2. Strekelj (Il.) 280; 3. Ferković (HASK) 280.

Stafeta 4 krat 100 m: 1. Primorje 46.6; 2. Ilirija 46.8; 3. ASK; 4. KSV.

Kroglja: 1. Spahić 13 m; 2. Eschenauer (KAC) 12.36; 3. Leandrov 11.91.

Kladivo: 1. Gašpar (ASK) 33.60; 2. Zupan (Il.) 33.03; 3. Leandrov 29.15.

Disk: 1. Spahić 84.55 m; 2. Gašpar 33.73; 3. Vrhovec (Il.) 31.14.

Koplje: 1. Gašpar 43.81 m; 2. Zupančič (Il.) 41.04; 3. Cimperman (Prim.) 40.51.

Prihodnje prireditve danes in jutri.

Jubilejno prireditve Ilirije dosežejo svoj višek danes in jutri s hazenskim turnirjem za pokal Ilirije in velikim nogometnim turnirjem za pokal mesca Ljubljana. V hazenskem turnirju tekmujejo poleg Ilirije ASK, prvak Zagreba, Mura iz Murške Sobotice, prvak mariborskega okrožja, ter ljubljanska Atena. Za pokal mesca Ljubljana igrajo splitski Hajduk, zagrebški HASK, Primorje in Ilirija. Razpored tekem je sledeči:

Danes ob 14: Hazena ASK : ATENA — ob 15: Hazena Mura : Ilirija — ob 16.10: Nogomet Hajduk : Primorje — ob 17.45: Nogomet HASK : Ilirija.

Jutri ob 14: Hazena premagani družini prvega dne — ob 15: Hazena finale turnirja med zmagovalnima družinama prejšnjega dne — ob 16.10: Nogomet HASK : Primorje — ob 17.45: Nogomet Hajduk : Ilirija.

V nogometnem turnirju se klasificirajo klubi po točkah kakor v prvenstvenih tekmah; vsaka dobitna igra šteje 2 točki, vsaka neodločena eno točko. Ako dosežeta dva kluba enako število golov, odloča boljše skupno razmerje golov. HASK in Hajduk nastopita s kompletnima prvima moštvoma, o kvaliteti obeh zunanjih udeležnikov turnirja smo pisali že večkrat, nekoliko podatkov sledi še v jutrišnji številki. Favorit nogometnega turnirja je splitski Hajduk, tekmeč mu bo predvsem HASK ali Ilirija, pa tudi Primorje bo gotovo storilo vse, da doseže čim boljše rezultate.

NOGOMETNI REZULTATI.

Maribor : Ljubljana 8 : 2! Ljubljanska podzveza je servirala Mariborčanom moštvo, ki ga je po sestavi označili kot tretjo ljubljansko garnituro. Poročilo prinaša nam na drugem mestu.

Zagreb : Split 3 : 3. Split je reprezentiral kompletni Hajduk, ki igra danes in jutri v Ljubljani.

Ilirija : Celje 3 : 0 (prvenstvena tekma). Celje ni nastopilo k prvenstveni tekmi. Tekma se je vršila kot prijateljska in končala s 5 : 2 za Ilirijo, ki je igrala v drugem polčasu le z 10 igralci.

Primorje : Sturm 1 : 4. Igrano v Gradcu; rezultat je bil dosežen že v prvem polčasu, Primorje je dalo v drugem polčasu bolj enakovredno igro.

SPORT V MARIBORU.

Medmestna nogometna tekma Maribor—Ljubljana 8 : 2 (6 : 0). Z zanimanjem pričakovana reprezentančna tekma ni povsem zadovoljila. Posebno ljubljansko moštvo, ki je vsebovalo dobre igralce, ni moglo razviti svojih sil. Manjkala mu je vigranost in homogenost. Tudi neodločnost pred golom je bila pri gostih velika. Obramba in krilska vrsta sta odpevedali. Mariborsko moštvo je bilo po sreči sestavljeno. Napad je pokazal lepo kombinacijsko igro in tudi odločnost pred golom je bila dobra. Vrata in obramba na višini. Ravnotako bi bilo treba omeniti še krilsko vrsto ki je vsak napad Ljubljancanov že v krali zadušila. Zmaga mariborskega moštva je bila zaslužena ter so Ljubljanci lahko

zadovoljni, da razlika golov pri tem razpoloženju mariborskega napada ni bila še večja. — Sodil je dobro g. Frankl.

Hazena. — I. SSK Maribor—ASK Primorje 5 : 2. Prvo srečanje obeh družin nam je nudilo res lep sportni užitek. Bila je ostra, skozi in skozi fair igra. Mariborčanke so od prve minute naprej diktirale svoj običajni oster tempo, v katerem se je igra odigrala do konca. Napad Maribora topot ni bil tako dobro razpoložen, kot v prejšnjih tekmah. Zato pa je vratarica Maribora v tej tekmi pokazala veliko znanja in nas prijetno iznenadila. Krilska vrsta je bila dobra in sigurna. Pri ASK Primorju bi bilo treba pohvalno omeniti v prvi vrsti desno krilo in vratarico, ki sta nadkriljevali za cel razred svoje tovarišice. V celoti pa je mlada družina Primorja lepo vigrana in obeta pri stalnem treningu doseči še lepe uspehe. Sodil je dobro in nepristransko g. Sepec.

Turistika

OBCNI ZBOR TURISTOVKEGA KLUBA »SKALA«.

V sredo zvečer je otvoril predsednik g. prof. Janko Ravnik V. redni občni zbor Turistovskega kluba Skala v Ljubljani. Društvo praznuje jubilej petletnega delovanja Klub je gojil tudi smučarstvo, prirejal smučske tečaje in znanstvena predavanja o turistiki. Klub je uspešno gojil fotoamatstvo po posebnem odseku. — Nato poroča o društvenem delovanju tajnik. Smučski odsek je priredil 15. marca 1925 smučsko tekmo v Planici, ki je zelo dobro uspela. Udeležili so se razstave na velesejmu v Ljubljani. Miss Copeland je uvedla naše slike v angleške alpske liste. — Gospodar poroča, da je odbor radi radi neprimernosti dosedanjih klubovih prostorov v hotelu Tivoli novo pisarno v sredini mesta poleg pisarne SPD. Društvo ima 26.669 Din vreden inventar. — G. Gnidovec kot načelnik smučskega odseka je podal poročilo smučarskega odseka za leto 1925—26. Odsek je imel 2 predavanja in en družabni večer. Imel je 4 smučarske nedeljske tečaje. Udeležba je bila dobra. Odsek se je vzdrževal iz lastnih denarnih sredstev. — Tudi fotoamaterski odsek se je živahno udeleževal. Razstavil je preko 100 slik na velesejmu, na turistovski razstavi v Pragi in v Londonu. Slike so pridobile tudi v domačih listih kot v »Planinskem Vestniku« in v »Ilustriranem Slovence« itd. Fotografijo goji odsek sistematično in bo uspeh zato vedno boljši. — G. Delkin poroča še o delovanju tehničnega odseka, ki je markiral 150 km potov. — Rešilna ekspedicija je izpopolnila lekarno in vse potrebne predmete. — G. predsednik Ravnik prečita nato izpremenjena društvena pravila, ki so bila soglasno sprejeta. Tudi poslovnik h klubovim pravilom se je brez ugovora sprejel. Znanke smejo nositi le redni in častni člani. Končno je bil izvoljen nov odbor s predsednikom g. prof. Jankom Ravnikom.

Mislinska podružnica SPD v Slovenjgradu. Ker je vsled snega dovažanje na Urško goro sedaj še nemogoče, se kočja otvori šele 22. maja t. l.

Cerkveni vestnik

Kat. prosvetno društvo na Homeu naznanja, da je še čas za priglasitev za na božjo pot na Trsat in za izlet na Jadransko morje. Kdor želi iti, naj čimprej javi svojo udeležbo na naslov: Katoliško prosvetno društvo na Homeu, p. Radomlje. Natančna navodila bomo poslali pravočasno.

Pastoralna konferenca za šmarsko dekanijo bo v ponedeljek 17. maja ob pol 11 v St. Juriju pri Grosupljem.

Cerkveno predstojništvo frančiškanske cerkve na Brezjah prosi vse župnijske urade, naj na poročnem pooblastilu opombo, da sta zaročena sprejela sv. zakramenta.

Marijanska kongregacija za gospodične pri Sv. Jožefu v Ljubljani: V nedeljo, dne 16. maja ob pol sedmih zjutraj je skupno sv. obhajilo.

Obleke za gospode

v izvrstnih kvalitetah, priporoča po zelo zmernih cenah, tvrdka

A. KUNC, LJUBLJANA

Ustanovljena l. 1879

UNDERWOOD

pri Lud. Baraga, Ljubljana Selenburgova ul. 6/1. Telefon šte. 950.

UNDERWOOD

Nova križarska vojska otrok.

Francoski spisal Henry Bordeaux. 42

Prevedla K. H.

»Torej nam hitro povej!«

»V papeževi sobi sta.«

»V papeževi sobi, je li mogoče?«

»Tudi jaz bi bila morala z njima, toda doprinesla sem žrtev, da sem čula nad Jančkom, ki je bil zaspal.«

Ta otrok je popolnoma zblaznel: mlinar in mlinarica se resno vznemirjata. Prav zares ji je križarska vojska zmešala glavo. Treba bo boljše nadzirati klerikalni pouk. Papež ima zdaj že svojo sobo na vrhu Mont' Cenisa; brez dovoljenja lahko vstopiš vanjo kot v mlin.

»Počakaj, Katinka,« poseže vmes župnik, »naš sveti oče papež je v Rimu, to veš prav dobro. Ne more priti na Mont' Cenis.«

»Toda, saj to ni ta papež!«

»Počakaj, Katinka, ali hočeš učiti krivo vero? Na zemlji ni dveh papežev.«

In Katinka postaja ogorčena: o njeni veri dvomijo takrat, ko bi ona rada pretrpela mučeništvo zanjo!

»Papež je prišel v zavetišče, da bi tam obiskal cesarja.«

»Učitelj se spomni zgodovine, ki jo uči:«

»Vse je jasno: ona ima prav. Papež Pij VII. je prekoratil Alpe, da je šel mazilit Napoleona. In danes kažejo njegovo sobo obiskovavcem zavetišča.«

Tudi župnik se spomni pouka iz semenišča:

»Tudi še enkrat pozneje je prišel v zavetišče na Mont' Cenisu in vrgli so ga v ječo.«

»Popolnoma pravilno,« je rekel učitelj.

In zopet sta sama in se prerokata o konkordatu, o papežu in o revoluciji ter o ločitvi cerkve od države.

»Ta soba ni daleč?« vpraša Andrej.

»Zavetišče je že tu: saj je vidite.«

»Žena, kar hitro, da ju poiščeva!«

Pernuška mu sledi godrnjaje. Kdaj je še ženska zamudila priliko, da bi uganjala sitnosti?

»Joj, če ne bi bil popravljal tistega stroja, bi bila še pravočasno prišla. Toda vedno misliš na ves svet, na nas pa nikoli, nikoli!«

Če pa ju bomo našli v papeževi sobi, prav tu zraven!«

»Če le že nista odšla!«

Med preprirom gresta dalje.

»Veliko sreče!« jima kričita mlinar in mlinarica in zvonar Fontanette, ki so ga spravili na voz s Katinco in Jančkom.

Cesta je široka, lahko obrnejo. Le brž, le brž, siva kobila! Drevi bodo spali v Lanslebourgu in jutri zvečer v Avrieuxu. Na vrhu prelaza so jih drugi zapustili; zdaj pa tudi oni druge zapuste; to je kar naravno in še župnika in učitelja povabijo, naj se usedeta nazaj na svoja prostora in se vrmeta z njimi. Učitelj in župnik se še nista nehala prerokati in se nič ne brigata, kdo hodi mimo njiju: zdaj morata dognati, ali je Napoleon veroval takrat, ko je podpisal konkordat.

»Le brž na voz, požurite se!«

»Bonaparte je veroval v Bogale!«

»Bonaparte je imel sebe za Bogale!«

»Ježeš, Marija! kako znata ta gospoda govoriti,« pravi mlinarica.

Da bi ju pripravil k molku, potegne Fontanette svoj kravji zvonec, ki se duši v žepu, in prične divje mahati z rokami. Nasprotnika kričita močneje, toda ta trušč ju premaga in nehata razpravljati.

»Le brž na voz, požurite se!«

V hipu, ko hočeta splezati na mlinarjev voz, opazita istočasno, da manjka Andreja in Pernuške.

»Kje sta? Vam je li znano?«

»Doli v zavetišče gresta iskat Ančko in Lipeta.«

»In vi ju zapuščate?«

»Brez dvoma. Mi gremo domov.«

»In vas ni sram, da tako podlo bežite?«

»Svoje otroke moramo peljati domov.«

»Toda ona iščeta še svoja. Kar pojdite, kar pojdite. Midva greva za drvarjem.«

Katinka in Janček se hočeta z njima vrniti. S silo ju odvedejo. In v dolgih skokih doideta župnik in učitelj Andreja in Pernuško, prav takrat, ko sta ta dva že dosegla nasipe. Nič jima ne bo žal, da si bosta ob tej priliki lahko ogledala papeževu sobo. In naši štirje potniki se izkrcajo pri starem menihu, ki jim takoj pove, da sta mala odšla.

»Neki lep avtomobil ju je peljal v

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, dne 14. maja 1926.

Višina barometra 308'8 m

Table with columns: Opazovanja, Barometer, Toplota, Rel. vlaga, Veter in brzina, Oblačn., Vrata padavin, V Ljubljani je. Includes data for Ljubljana (dvorec), Zagreb, Belgrad, Sarajevo, Skopje, Dubrovnik, Praga.

Barometer je reduciran na morsk gladino. — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm) prinaša navadno lepo, nizki (pod 755 mm) pa padavinsko vreme.

Pregled vremena od 4. do 10. maja 1926

(Podatki datirajo od 8. ure dotičnega dne.)

4. Evropa je pod slabim pritiskom, čigar glavno središče se nahaja pri nas (Brod 750 mm). V Primorju se zmeraj piha široko. Dež pada na zapadu. Temperatura se je pri nas zvišala, drugje znižala.

v Lombardiji nahajajo se posamezne depresije z jakim jugom. Skoraj povsod je oblačno. Dež je padal v posameznih predelih, pri nas skoraj po celi državi. Temperatura je padla.

Pregled toplote v gorejni dobi: Table with columns: Location, Temperature values.

Kupujte srečke za Orlovski stadion!

Naznanila U. J. N. Z. Odsek mojstrov progovne službe sklicuje za nedeljo, dne 16. maja t. l. ob 10. uri širši sestanek odbora in članov v Prešernovi sobi.

Barvne trakove, ogljeni-, povoščeni-, kopirni papir, hektografični zavitki in druge potrebščine pri Lud. Baraga, Selenburgova ulica 6/1

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1:50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više.

UČENCA a krojaško obrt, pošte-tilih staršev, sprejme pod ugodnimi pogoji tvrdka Fr. Jeriba, krojaški mojster, Šmartno pri Litiji 5.

ŠOFERJA sprejme TEXTILIA Krekov trg št. 10.

Prodajalka ppecerije in galanterije, mlajša moč, išče mesta, bodisi v mestu ali na deželi. Naslov v upravi pod: »Prodajalka« 3273.

2 mizarska pomočnika in 1 vajenca, ki ima veselje do mizarstva, sprejemem. - Delo stalno, hrana in stanovanje v hiši. - Tomo Jeglič, mizarstvo, Trebnje.

Starejša oseba išče mesto k otrokom, gre tudi v okolico. Naslove sprejema upravništvo lista pod št. 125.

GOSPODIČNA dobro izvežbana v pisarn. stroki in knjigovodstvu, večša srbohrv., nem. in ital., želi takoj nastopiti primerno mesto za časa sezone ali event. stalno na Bledu, in sicer pod ugod. pogoji. - Ponudbe upravi pod: Vestna 3307.

Boljša gospodična ki zna dobro šivati, išče mesta v večji kuhinji v svrhu popolne izvežbe tudi v kuhinji; vstop takoj. - Ponudbe upravi »Slovenca« Maribor pod: »Pomlad« 38-62.

PRODAJALEC mešane stroke, prvovrstna moč, večša sloven. in nem. jezika, se sprejme v trgovino meš. blaga. - Ponudbe pod »R. S. št. 3312« upravi »Slovenca«.

Notarskega kandidata tudi novince, sprejme ljubljanski notar. Ponudbe na upravo lista pod šifro: »V.« št. 3235.

Poravnajte naročninol

Prporoča se železnina A. SUŠNIK Ljubljana, Zaloška cesta.

IŠČEM žensko ali moško moč, sposobno in večšo v ondolanju in manikiranju, za damski oddelek. Nastop 15. maja. — ANTE SLANINKO, brivski salon, TUZLA (Bozna).

Vljudno naznanjam, da sem premestil svojo odvetniško pisarno v hišo Sv. Petra cesta 26 Dr. Fran Ks. Poček

PERONOSPORA-BRIZGALNICE orig. „Nonplusultra“ in „Vermorel“ ter „MERKUR“ KOSE dobavlja promptno Veletrgovina z železnilno „MERKUR“, P. Majdič, Cella

Hotel, kino, restavracija v Krapinskih Toplicah poslojpe novo, enonadstropno, parketirane sobe, elektrika, vodovod, vrt, vse kompletno, je ceno NAPRODAJ pod poveljnimi pogoji. — Vprašati pri lastniku FRANC JURKOVICU ZAGREB, Kačičeva 6.

MOTORNO KOLO 3 KS, prodam v dobrem stanju, z 2 prestavama, prosti tek. Cena 5000.— Din. - Naslov se izve v upravi lista pod št. 3276.

Gene te potegnajo rotir v Tekstilbazar na Krekovem trgu 10 Ne moreš se zoperstavljati izloženim cenam da ne bi kupil!

Štefan Vincek Tržaška cesta št. 9 GLINCE Špecialna delavnica za tapetiranje avtomobilov in otroških vozičkov. Izdelovanje damskih torbic ter vseh vrst popotnih predmetov. 2774

DAMSKO MODNO KROJAŠTVO Šetinc - Bersin LJUBLJANA, Rožna ul. št. 41 — se priporoča za izvršitev oblek.

Vsakovrstno zlato kupuje po najvišjih cenah Černe, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3

Traverze Cement Apno in vse vrste ŽELEZNINO po najnižji ceni pri Ivan Korajžija železnina MARIBOR pri kolodvozu.

STANOVANJE za HIŠNIKA se zamenja sredi mesta, obstoječe iz 1 sobe, kuhinje in priti-klina za enako ali tako z 2 sobama. - Ponudbe pod »Zamenjava« na upravo.

Centenim čitateljem se priporočajo naslednje tvrdke:

Grid of advertisements for various businesses: Iv. Bruncič & Fr. Rebernik, Stanko Kečšin, TEOD. KORN, Ivan Križnar, Jakob Kavčič, Franc Jager, Franc Hitti, Angeloslav Krasnik, Franc Jenko, Damske obleke, Josip Musar, etc.

Damske obleke izgotovljene, v cenah od 80 do 400 Din, športna krila, bluze etamin, opal, cefir, surova svila ter otroške oblečke, majhne in velike predpasnice in razno damsko perilo nudi najceneje tvrdka F. in I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra c. 29.

Za starše in botre birmancev! Najlepša, največja in najcenejša izbira vsakovrstnega oblačila Vam zamore nuditi le naša detajlna trgovina na Erjavčevi cesti št. 2 Konfekcijska tovarna FRAN DERENDA & Cie., Ljubljana

Edino najboljši šivalni stroji in kolesa za rodbino, obrt in industrijo so le Jos. Petelinca Gritzner, Adler Najnižje cene! Tudi na obroke Ljubljana blizu Prešernovega spomenika Pouk v vezenju brezplačno. Večletna garancija

POMLADNE NOVOSTI nogavice v raznih barvah, žepne robce, čipke, rokavice, naramnice, kravate, palice, razna mila, gumbe in potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje ter nahrbtnike Josip Petelinca, Ljubljana Najnižje cene (ob vodi) blizu Prešernovega spomenika

Fino moderno pohištvo za pisarne, klube in sprejemnice nudi Vam po zmernih cenah tvrdka PETER KOBAL, Ljubljana-Kolizej Zaloga pohištva, žime, morske trave itd. — Lastno tapetništvo Izredna prilika: Modroci po Din 200

Najpopolnejši STOEWER Šivalni stroji za šivilje, krojače in čevljarje ter za vsak dom Preden si nabav. stroj, ogledite si to izrednost pri tvrdki L. BARAGA Selenburgova ulica št. 6/1 Brezplačen pouk 15 l. gms Telefon št. 990